

**A Sóstói-erdő (HUHN20109)
kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület
fenntartási terve**

Debrecen
2017.

Készítette
Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság

Együttműködő partner
E-misszió Természet- és Környezetvédelmi Egyesület

Vezető szakmai koordinátor
Olajos Péter

Szakmai koordinátor

Vezető természettudományi szakértő
Dr. Szigetvári Csaba

Vezető agrárgazdálkodási szakértő

Közreműködő szakértők

Barna Péter
Dr. Horváth Roland
Lukács Attila
Dr. Magura Tibor
Dr. Szigetvári Csaba
Tóth Pál

© Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság 2017.

Ez a dokumentáció a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény értelmében szerzői jogvédelem alatt áll. A dokumentáció nyilvános, a megfelelő hivatkozások mellett szabadon felhasználható és terjeszthető!

Tartalomjegyzék

I. Natura 2000 fenntartási terv

A terület azonosító adatai.....	4
Név.....	4
Azonosító kód.....	4
Kiterjedés.....	4
A kijelölés alapjául szolgáló fajok és/vagy élőhelyek.....	4
1.4.1. Jelölő élőhelyek.....	4
1.4.2. Jelölő fajok.....	4
Érintett települések.....	4
Egyéb védeltségi kategóriák.....	4
1.7. Tervezési és egyéb előírások.....	5
1.7.1. Természetvédelmi kezelési terv.....	5
1.7.2. Településrendezési eszközök.....	5
1.7.3. Körzeti erdőtervek és üzemtervek.....	5
1.7.4. Körzeti vadgazdálkodási tervek és üzemtervek.....	5
1.7.5. Halgazdálkodási tervek.....	5
1.7.6. Vízgyűjtő-gazdálkodási terv.....	5
1.7.7. Egyéb tervek.....	5
Veszélyeztető tényezők.....	6
Kezelési feladatok meghatározása.....	14
Természetvédelmi célkitűzés, a terület rendeltetése.....	14
Kezelési javaslatok.....	16
3.2.1. Élőhelyek kezelése (Kezelési egységek – KE).....	16
3.2.2. Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztés.....	35
3.2.3. Fajvédelmi intézkedések.....	35
3.2.4. Kutatás, monitorozás.....	36
A kezelési javaslatok megvalósításának lehetséges eszközei a jogi háttér és a tulajdonviszonyok függvényében.....	39
3.3.1. Agrártámogatások.....	39
3.3.2. Pályázatok.....	39
3.3.3. Egyéb.....	40
3.4. A terv egyeztetési folyamatának dokumentációja.....	41
3.4.1. Felhasznált kommunikációs eszközök.....	41
3.4.2. A kommunikáció címzettjei.....	41
3.4.3. Egyeztetés hatósági és területi kezelő szervekkel.....	41

I. Natura 2000 fenntartási terv

- **A terület azonosító adatai**

- Név

Tervezési terület neve:	Sóstói-erdő kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület (kjTT)
--------------------------------	---

- **Azonosító kód**

Tervezési terület azonosítója:	HUHN20109
---------------------------------------	-----------

- **Kiterjedés**

Tervezési terület kiterjedése:	280,4 ha
---------------------------------------	----------

- **A kijelölés alapjául szolgáló fajok és/vagy élőhelyek**

1.4.1. Jelölő élőhelyek

- 91I0* - Euro-szibériai erdőssztyeppölgyesek tölgyfajokkal (*Quercus spp.*)

*: kiemelt jelentőségű jelölő élőhely

1.4.2. Jelölő fajok

- Nagy hőscincér (*Cerambyx cerdo*)
- Magyar nőszirm (*Iris aphylla* subsp. *hungarica*)

A Natura 2000 adatlapon (SDF) nem szereplő, de a fenntartási tervet megalapozó felmérések alapján jelölő értéknek javasolt közösségi jelentőségű faj

- Skarlátbogár (*Cucujus cinnaberinus*)

- **Érintett települések**

Szabolcs-Szatmár-Bereg megye: Nyíregyháza

A tervezési terület által érintett helyrajzi számok listáját az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekkel érintett földrészeletről szóló 14/2010. (V. 11.) KvVM rendelet (a továbbiakban: KvVM rendelet) tartalmazza. A Natura 2000 területek által érintett helyrajzi számokat és így a Natura 2000 jogi státuszt is a KvVM rendelet rögzíti, térképi megjelenítéssel is. A jogi jelleg a megosztással keletkező utód helyrajzi számokra is kiterjed.

- **Egyéb védettségi kategóriák**

A tervezési terület nem érint madárvédelmi területet.

A tervezési terület az Országos ökológiai hálózat ökológiai folyosó övezetének (100%) része.

1.7. Tervezési és egyéb előírások

1.7.1. Természetvédelmi kezelési terv

A tervezési területre természetvédelmi kezelési terv nem vonatkozik.

1.7.2. Településrendezési eszközök

Szabolcs-Szatmár-Bereg Megye közgyűlésének 19/2011 (XII.1.) önkormányzati rendelete Szabolcs-Szatmár-Bereg Megye Területrendezési terve elfogadásáról.

Nyíregyháza Megyei Jogú Város Közgyűlésének 21/2007. (VI.12.) KGY rendelete helyi építési szabályzatának módosításáról és egységes szerkezetű szövegének megállapításáról.

1.7.3. Körzeti erdőtervek és üzemtervek

Körzeti erdőterv: Nyíregyházi erdészeti tervezési körzet második erdőterve (Érvényes: 2008.01.01 - 2017.12.31). Törzskönyvi szám: 36/2008. Kelt: 2009. június 10.

1.7.4. Körzeti vadgazdálkodási tervek és üzemtervek

I/5. Szabolcs-Szatmár-beregi apróvadas körzet vadgazdálkodási terve. Érvényesség: 2014-ig. (Készítését az Országos Vadgazdálkodási Adattár koordinálta.)

Tangazdaság Vadásztársaság, Nyíregyháza (15-857510-1-4-1) vadgazdálkodási üzemterve. Érvényesség: 2017-ig. Kelt: 2006. december 15. Jóváhagyta: Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei MGSZH, Földművelésügyi Igazgatóság, Vadászati és Halászati Osztály.

1.7.5. Halgazdálkodási tervek

Halgazdálkodási terv a területre vonatkozóan nem áll rendelkezésre.

1.7.6. Vízyűjtő-gazdálkodási terv

Lónyai-főcsatorna alegység vízyűjtő-gazdálkodási terve - Közreadta a FETIKÖVIZIG és a Vízügyi és Környezetvédelmi Központi Igazgatóság.

1.7.7. Egyéb tervek

Nyíregyháza Sóstói Parkerdő közjóléti fejlesztési terve, MgSzH Központ Erdészeti Igazgatóság Regionális és Zöldövezeti Tervező Osztály, 2007., Szerz.sz.: II/5-617/2006.

• **Veszélyeztető tényezők**

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége (H: nagy; M: közepes; L: alacsony)	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölő, illetve jelölő státusra javasolt élőhelyre vagy fajra, és milyen módon gyakorol hatást?
A10.01	sövény, bozót, cserje eltávolítása	L	< 1	91I0*-Euro-szibériai erdőssztyepp-tölgyesek tölgyfajokkal (<i>Quercus spp.</i>): A sétaösvények mentén húzódó 5-10 méteres sávban helyenként jellemző a cserjeszint eltávolítása, így nem alakulhat ki az élőhelytípusra jellemző természetes, sajátos élővilágú szegély.
B02.01.	erdőfelújítás	M	36	91I0*-Euro-szibériai erdőssztyepp-tölgyesek tölgyfajokkal (<i>Quercus spp.</i>): A jelölő élőhelynek minősülő idős állományok felújítása a jelenleg – üzemi méretekben – rendelkezésre álló legkíméletesebb technológiákkal is kockázatot jelent, még őshonos fafajú felújítás esetén is komoly kockázat az élőhely megőrizhetősége szempontjából. Egyik fontos probléma, hogy a felújítással járó kisebb vagy nagyobb mértékű talajmunkák, a közelítés, majd az ápolás révén az aljnövényzet ritka – kis populációméretben fennmaradt - specialista fajai tűnhetnek el véglegesen. Másrészt számos tájidegen inváziós faj terjedésének nyit utat a vágásterületek megjelenése a zárt erdőállomány területén. Nagy hőscincér (<i>Cerambyx cerdo</i>); skarlátbogár (<i>Cucujus cinnaberinus</i>): A felújítási területeken a közösségi jelentőségű bogárfajok számára létfontosságú idős fák, holtfa túlnyomó része lokálisan eltűnik. A nagy hőscincér (<i>Cerambyx cerdo</i>) tápnövénye és szaporodási helye az idős kocsányos tölgy, a skarlátbogár (<i>Cucujus cinnaberinus</i>) lárvájának és imágójának is a legfontosabb élőhelye a néhány éve elhalt, lábon álló vagy elfekvő őshonos fák holt faanyaga. A hagyasfák meghagyása valamelyest mérsékli a problémát. Hosszabb távon természetesen a felújítás biztosítja, hogy évtizedek múltán is legyen a jelölő fajok számára szükséges élő és holt faanyag, de lokálisan és időszakosan számolni kell a negatív hatással, és figyelembe szükséges venni az erdőgazdálkodási beavatkozások tervezésénél.

B02.01.02	erdőfelújítás idegenhonos fajokkal	M	0,5	9110*-Euro-szibériai erdőssztyepptölgyesek tölgyfajokkal (<i>Quercus spp.</i>): Bár a jelölő élőhely állományában az elmúlt évtizedben alapvetően őshonos, tájhonos fafajokkal történik a felújítás, a legszárazabb buckatetői termőhelyeken – ahol éppen a pusztai tölgyesek erősen felnyíló típusának lenne potenciálisan alkalmas az élőhely – jellemző a nem tájhonos erdei fenyő (<i>Pinus sylvestris</i>) alkalmazása a megfelelő záródású erdőállomány létrehozása érdekében. Ez a gyakorlat lényegében kizárja a pusztai tölgyesek nyílt nagyrészt fátlan élőhelyi komponensének kialakítását ezeken a termőhelyeken.
B02.02	nevelő vágások és egyéb tisztítások	L	36	Nagy hősincér (<i>Cerambyx cerdo</i>); skarlátbogár (<i>Cucujus cinnaberinus</i>): Az előhasználatok során az őshonos fafajú idős, vagy odvas, vagy böhöncös, vagy száradó, de még élő faegyedek eltávolítása negatív hatással van a jelölő, ill. jelölő státusra javasolt bogárfajokra, hiszen ezáltal élő-, szaporodó- és táplálkozó helyeik semmisülnek meg.
B02.04	lábonálló és/vagy elfekvő holt faanyag eltávolítása	M	36	Skarlátbogár (<i>Cucujus cinnaberinus</i>): A holt faanyag eltávolítás negatívan hat a faj populáció-méretére, hiszen lárvájának és imágójának is élőhelye a néhány éve elhalt lábon álló vagy elfekvő holt faanyag.
B04	biocid termékek, hormonok, kemikáliák használata (erdészet)	L	36	Nagy hősincér (<i>Cerambyx cerdo</i>); skarlátbogár (<i>Cucujus cinnaberinus</i>): Az erdészeti rovarkártévkök, illetve egyéb ízeltlábúak (szúnyogok, kullancsok) visszaszorítására használt vegyszerek nem körültekintő használata negatív hatással lehet a jelölő státusra javasolt bogárfajokra, hiszen közvetlen pusztulásukhoz vezethet.
D01	utak, vasútvonalak	M	10	9110*-Euro-szibériai erdőssztyepptölgyesek tölgyfajokkal (<i>Quercus spp.</i>): A Sóstói-erdő területét forgalmas műút és vasútvonal szeli át. Ezek a vonalas létesítmények a jelölő élőhely természetes életközösségeire fragmentációs (elszigetelő, felszabdoló) hatásúak, szegélyzónájuk gyom- és inváziós fajok, esetleges kártevők terjedési útvonalai, továbbá speciális beavatkozásokat keletkeztetnek (pl. balesetveszélyes fák eltávolítása, esetleg vegyszeres gyomirtás). A szállítási útvonalak baleset esetén szennyezés, tűzveszély forrásai.
D02.02.	csővezetékek	L	<1	9110*-Euro-szibériai erdőssztyepptölgyesek tölgyfajokkal (<i>Quercus spp.</i>): A Sóstói-erdő területén keresztül földalatti szennyvízvezeték halad főbb nyiladékok

				nyomvonalát követve. A csővezeték karbantartása időszakos bolygatással jár, esetleges sérülés, havária során a felszín alatti vizek elszennyeződésének kockázata fennáll.
E03	szemét, hulladék	M	95	91I0*-Euro-szibériai erdőssztyepp-tölgyesek tölgyfajokkal (<i>Quercus spp.</i>): A tervezési terület egészen, de különösen a műutakról jobban megközelíthető helyeken, illetve az erdőlátogatók által frekvenciált közjóléti létesítmények környezetében nagyon jellemző az illegális hulladéklerakás és szemetelés. A lerakott hulladékhalmok alatt az élőhely eredeti élővilága elpusztul, hosszabb időre leromlik, elgyomosodik. Veszélyes/mérgező/gyúlékony hulladék elhelyezése az élőhelyet tartósabban és nagyobb kiterjedésben károsíthatja.
F03.01	vadak károkozása (túltartott vadállomány)	M	95	91I0*-Euro-szibériai erdőssztyepp-tölgyesek tölgyfajokkal (<i>Quercus spp.</i>): A jelentős létszámú vadállomány (elsősorban az őz) a természetes újulat és a fiatalosok rágásával számottevő módon csökkenti az erdő felújulóképességét és felújíthatóságát. A felújítások vadhatástól való védelme miatt vadvédelmi kerítések létesítése szükséges, amelyek nyomvonala a kerítésépítéssel járó bolygatás és a korlátozott kezelési lehetőségek miatt inváziós és gyomfajok terjedési forrása. Az időszakosan és kisebb mennyiségben előforduló vaddisznó kártétele a túrás, talajforgatás miatt gyomosodás és egyes inváziós fajok terjedésének forrása. Magyar nőszirm (<i>Iris aphylla</i> subsp. <i>hungarica</i>): A jelölő növényfaj egyetlen ismert élőhelyén volt példa kiterjedt vaddisznótúrásra. A vaddisznó tartós, vagy ismétlődő jelenléte esetén komoly kockázatot jelent, hogy az állatok kitúrják a talajból a növényeket, és a felszaggatott gyepekben utat nyitnak az inváziós- és gyomfajok terjedésének.
F04	növénygyűjtés, általános (szárazföldi)	M	36	91I0*-Euro-szibériai erdőssztyepp-tölgyesek tölgyfajokkal (<i>Quercus spp.</i>): A tervezési területen – főként az április-májusi időszakban – jellemző a szórványos, vagy éppen nagy tételű, kereskedelmi célú vadvirágszedés és egyéb növénygyűjtés, ami közvetlen károsodást okoz az érintett – részben a jelölő élőhely karakterfajának minősülő – növényfajok állományában, továbbá a zavarás, taposás révén az élőhely egészében.

				Magyar nőszirmom (<i>Iris aphylla</i> subsp. <i>hungarica</i>): A jelölő növényfaj virágzó hajtásai ki vannak téve illegális vadvirágszedők általi károsításnak (utoljára 2012-ben történt ilyen eset).
F06	egyéb vadászati, halászati vagy gyűjtési tevékenység	L	36	91I0*-Euro-szibériai erdőssztyepp-tölgyesek tölgyfajokkal (<i>Quercus spp.</i>): A tervezési területen – főként az április-májusi időszakban – évről-évre előfordul az éti csiga illegális gyűjtése, ami a zavarás, taposás révén a jelölő élőhelyet károsítja.
G01.02	túrázás, lovaglás és nem gépesített járművel végzett tevékenység	L	36	91I0*-Euro-szibériai erdőssztyepp-tölgyesek tölgyfajokkal (<i>Quercus spp.</i>): A tervezési területen a burkolt utak, erdei utak, nyiladékok mellett az erdőállományok belsejében is egyre többhelyen előfordul terepi kerékpározás, ami károsítja az élőhely élővilágát. Néhány helyen terepkerékpáros pálya illegális kiépítése is megtörtént, ami a növényzet eltávolításával, kisebb földmunkával még kedvezőtlenebb beavatkozást jelent. A gyalogos- és lovas túrázás hatása nem számottevő.
G01.03	motoros járművel végzett tevékenység	M	95	91I0*-Euro-szibériai erdőssztyepp-tölgyesek tölgyfajokkal (<i>Quercus spp.</i>): Az erdőgazdálkodáshoz kapcsolódó munkálatok kis intenzitású, de részben nehéz gépjárművekkel végzett forgalmat generálnak az erdő területén. A felázott talajon történő közlekedés, illetve az erdei utak-nyiladékok ebből következő karbantartása fokozott gyomosodási veszélyt jelentenek az élőhely szegélyein. Az erdőssztyep jellegű élőhelyek specialista fajainak jelentős része éppen a szegélyekhez kötődik, így különösen ki vannak téve a gépjárműforgalom negatív hatásainak.
G05.04	rongálás, vandalizmus	M	95	91I0*-Euro-szibériai erdőssztyepp-tölgyesek tölgyfajokkal (<i>Quercus spp.</i>): A tervezési területen a vandalizmus különböző formái jelentkeznek visszatérően. A jelölő élőhelyre ezek közül kiemelt veszélyt jelent a gyűjtogatás, valamint a vadvédelmi kerítések megrongálása (ezáltal a felújítás sikerességének kockáztatása).

G05.06	fák egészségügyi kezelése, veszélyes fák kivágása, út menti fák kivágása	L	10	<p>91I0*-Euro-szibériai erdőssztyepp-tölgyesek tölgyfajokkal (<i>Quercus spp.</i>):</p> <p>Az erdőt átszelő műutak és vasútvonalak, illetve a főbb sétautak és nyiladékok mentén bizonyos sávban balesetvédelmi okokból nem, vagy csak korlátozottan tarthatók fenn a kevésbé állékony idős fák. Az emiatt szükséges fakivágás, esetenként a felújítás korlátozása összességében jelentős területen okozza a jelölő élőhely átalakítását; egyfajta kedvezőtlen szegélyhatás érvényesül.</p>
				<p>Nagy hőscincér (<i>Cerambyx cerdo</i>):</p> <p>A jelölő bogárfaj számára kifejezetten kedvező szaporodási feltételeket nyújtanak az utak mellett szegélyhelyzetben levő, jobb besugárzást kapó idős kocsányos tölgy egyedek. Ezek a fák viszont éppen balesetveszélyre való – nem alaptalan – hivatkozással nagyobb valószínűséggel kerülnek kivágásra, mint az állománybelsőben található példányok. A nagy hőscincért ezért kifejezetten kedvezőtlenül érinti az utak, nyiladékok menti fák kivágása.</p>
G05.11	közúti ütközésből eredő sérülés vagy pusztulás	L	3	<p>Nagy hőscincér (<i>Cerambyx cerdo</i>); skarlátbogár (<i>Cucujus cinnaberinus</i>):</p> <p>A Sóstói-erdőt átszelő forgalmas műúton, illetve a vasút vonalán a jelölő bogárfajokat rajzás idején gázolás miatti pusztulás veszélyezteti.</p>
I01	idegenhonos inváziós fajok jelenléte	H	95	<p>91I0*-Euro-szibériai erdőssztyepp-tölgyesek tölgyfajokkal (<i>Quercus spp.</i>):</p> <p>Az inváziós fajok közül spontán terjedés révén jelenleg az akác (<i>Robinia pseudoacacia</i>), kései meggy (<i>Prunus serotina</i>) szinte kivétel nélkül minden jelölő élőhelynek minősülő és tájidegen fafajú erdőrézletben jelen van, idős, fiatalos állományokban és felújításokban is, olykor igen nagy tömegben. Széles körben elterjedt emellett a magas aranyvessző (<i>Solidago gigantea</i>), a selyemkóró (<i>Asclepias syriaca</i>), az amerikai alkörmös (<i>Phytolacca americana</i>); szűkebb elterjedéssel jellemezhető a nyugati ostorfa (<i>Celtis occidentalis</i>), a bálványfa (<i>Ailanthus altissima</i>), az amerikai kőrís (<i>Fraxinus pennsylvanica</i>), zöld juhar (<i>Acer negundo</i>), és a gyalogakác (<i>Amorpha fruticosa</i>). A felsorolt fajok többfelé jellemzőek, néhol tömegesek. Az inváziós fajok leginkább a felritkuló lombkoronájú, szárazabb tölgyesekben érvényesülnek, ahol megfelelő beavatkozás nélkül akácos-kései meggyes, nitrofil aljnövényzetű, leromlott, a jelölő élőhely megsemmisüléséhez vezető állapotok alakulnak ki. Jelentős invázió tapasztalható ezen kívül a felújításokban és a nem megfelelően záródó fiatalosokban, ahol ápolás hiányában megakadályozhatják a jelölő élőhely megfelelő természetességű kifejlődését.</p>

				<p>Magyar nőszírom (<i>Iris aphylla</i> subsp. <i>hungarica</i>): A növény termőhelyét az inváziós fajok közül a kései meggy (<i>Prunus serotina</i>) és az akác (<i>Robinia pseudoacacia</i>) terjedése veszélyezteti. Az említett tájidegen fásszárú fajok állományának esetleges záródása esetén a jelölő növényfaj visszaszorulásával kell számolni.</p> <p>Nagy hőscincér (<i>Cerambyx cerdo</i>); skarlátbogár (<i>Cucujus cinnaberinus</i>): Az idegenhonos inváziós fajok jelenléte negatív hatással van a jelölő, ill. jelölő státusra javasolt bogárfajokra, hiszen ezek az idegenhonos inváziós fajok a vizsgált bogaraknak nem élő-, szaporodó- és táplálkozó helyeik, továbbá az idegenhonos, inváziós fajok kedvezőtlenül átalakíthatják az őshonos fafajú erdőállományok szerkezetét, megakadályozhatják az őshonos fafajok természetes felújulását, hozzájárulva ezzel a közösségi jelentőségű bogárfajok élő-, szaporodó- és táplálkozó helyeinek csökkenéséhez.</p>
J01.01	leégés	M	95	<p>91I0*-Euro-szibériai erdőssztyepp-tölgyesek tölgyfajokkal (<i>Quercus spp.</i>): Mind szánmdékos gyújtogatásból, mind gondatlanságból eredő tüzesetek előfordulnak az erdő területén. Egy esetleges, a jelölő élőhely állományaira kiterjedő tűz és leégés a közvetlen pusztításon túl akár jelentős területen vezetne felújítási kényszerhez, idős állományok pusztulásához, és serkentené a tájidegen akác magról történő szaporodását.</p>
J03	élőhelyi- összeköttetések (konnektivitás) csökkenése emberi hatásra	H	36	<p>91I0*-Euro-szibériai erdőssztyepp-tölgyesek tölgyfajokkal (<i>Quercus spp.</i>): A Sóstói-erdő táji szinten elszigetelt, hasonló homoki tölgyes élőhelyek legközelebb több tíz kilométeres távolságban vannak. Az erdő területén belül pedig vonalas létesítmények: műút, vasutak, tájidegen fafajú állományok és felújítási területek szigetelik el egymástól a jelölő élőhely állományait. Mindennek következtében az élőhelyre jellemző fajok egy részének terjedése korlátozott, egy-egy (rész)populáció eltűnése esetén a visszatelepedés esélye alacsony. Hosszabb távon ez a jelölő élőhely elszegényedésének kockázatát növeli.</p>
K01.03	kiszáradás	H	95	<p>91I0*-Euro-szibériai erdőssztyepp-tölgyesek tölgyfajokkal (<i>Quercus spp.</i>): A területen az elmúlt évtizedek talajvízszint-csökkenése minden jelölő erdei élőhelytípusra erős átalakító hatással van. Az erdőalkotó fafajok felújulóképessége, növekedése a kiszáradás következtében erősen gátolt, az idős állományok egészségi állapota romlik, a más termőhelytűrő képességű inváziós fásszárúak versenyhelyzete javul. Az átalakulás az erdő minden szintjét érinti, elsősorban a nedvességkedvelő erdei karakterfajok eltűnésével lehet számolni. Az erdőssztyep-tölgyesekhez sorolható állományok átalakulása az őshonos állományok felritkulását követő akácinvázió miatt igen gyors és drasztikus lehet.</p>

				<p>Magyar nőszírom (<i>Iris aphylla</i> subsp. <i>hungarica</i>): Az élőhely száradása következtében megváltozhat a jelölő növényfaj számára optimális talaj- és mikroklíma. Az elmúlt években a létező állomány virágzása csak megfelelően csapadékos években volt tapasztalható. A száradás tehát fokozottan negatív hatással van a populáció fennmaradására, reprodukciós képességére.</p> <p>Nagy hőscincér (<i>Cerambyx cerdo</i>); skarlátbogár (<i>Cucujus cinnaberinus</i>): A kiszáradás negatív hatással van a jelölő, ill. jelölő státusra javasolt bogárfajokra, hiszen a vizsgált bogárfajok élő-, szaporodó- és táplálkozó helyéül szolgáló őshonos fafajú erdőállományok tartós fennmaradását, felújulását veszélyezteti.</p>
K02.01	fajösszetétel változás, szukcesszió	M	36	<p>91I0*-Euro-szibériai erdőssztyepp-tölgyesek tölgyfajokkal (<i>Quercus spp.</i>): A jelölő élőhely állományaikban az inváziós fajok terjedésével (I01) és a kiszáradással (K01.03) párhuzamosan zajlik kedvezőtlen fajösszetétel-változás (a részleteket ld. fentebb).</p> <p>Magyar nőszírom (<i>Iris aphylla</i> subsp. <i>hungarica</i>): A jelölő növényfaj a félárnyékos vagy nyílt, napfényes területeket kedveli. A Tartósabb árnyalás visszaszorulásához vezet. Jelenleg ismert állományaikban mind az őshonos, mind a tájidegen fásszárúak megfelelő kezelés nélkül spontán terjedés révén képesek árnyékolásukkal kiszorítani a jelölő növényfajt.</p> <p>Nagy hőscincér (<i>Cerambyx cerdo</i>); skarlátbogár (<i>Cucujus cinnaberinus</i>): A klímaváltozással kapcsolatos természetes élőhely átalakulások negatív hatással vannak a jelölő, ill. jelölő státusra javasolt bogárfajokra, hiszen hatásukra az őshonos fafajú erdőállományok szerkezete kedvezőtlenül átalakulhat (ezáltal az idegenhonos inváziós fajok is teret nyerhetnek), ami megakadályozhatja az őshonos fafajok természetes felújulását, hozzájárulva ezzel a vizsgált bogárfajok élő-, szaporodó- és táplálkozó helyeinek csökkenéséhez.</p>
K05.02	növények csökkenő termékenysége / genetikai leromlása (endogámiát is	M	<1	<p>Magyar nőszírom (<i>Iris aphylla</i> subsp. <i>hungarica</i>): A jelölő növényfaj jelenlegi állománya kicsiny és elszigetelt, ami a genetikai állomány leromlásához, a populáció hanyatlásához vezethet.</p>

	beleértve)			
L01	forgószél, szélvihar	M	95	91I0*-Euro-szibériai erdőssztyepp-tölgyesek tölgyfajokkal (<i>Quercus spp.</i>): A jelölő élőhely állományokban erősebb szélöntés nagyobb területeken keletkezethet felújítási kényszert, ami csökkenti az idős állományok arányát, növeli elszigeteltségüket.
M01.02	aszály és csapadékmennyiség csökkenés	H	95	91I0*-Euro-szibériai erdőssztyepp-tölgyesek tölgyfajokkal (<i>Quercus spp.</i>) Az aszály és csapadékmennyiség csökkenés kedvezőtlen hatása a kiszáradás folyamatától nem elválasztható. Tünetei, következményei megfelelnek a K01.03 pontban leírtaknak.
				Magyar nőszirm (<i>Iris aphylla</i> subsp. <i>hungarica</i>): A tapasztalatok azt mutatják, hogy aszályos, csapadékszegény években a jelölő növényfaj vitalitása csökken, a megjelenő tőszám alacsony, a virágzás gyakran elmarad. Hosszabb távon ez a magról történő szaporodási potenciált visszaveti.
				Nagy hőscincér (<i>Cerambyx cerdo</i>); skarlátbogár (<i>Cucujus cinnaberinus</i>): Az aszály és csapadékmennyiség csökkenés negatív hatással van a jelölő, illetve jelölő státusra javasolt bogárfajokra, hiszen a vizsgált bogárfajok élő-, szaporodó- és táplálkozó helyeül szolgáló őshonos fafajú erdőállományok tartós fennmaradását (felújulását) veszélyezteti.
Kód	A területre kívülről ható veszélyeztető tényező neve	Jelentősége (H: nagy; M: közepes; L: alacsony)	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölő, illetve jelölő státusra javasolt élőhelyre vagy fajra, és milyen módon gyakorol hatást?
E01	városi környezet, lakóterület	M	95	91I0*-Euro-szibériai erdőssztyepp-tölgyesek tölgyfajokkal (<i>Quercus spp.</i>): A Sóstói-erdő egész területére különböző faktorokon keresztül hatással van a szomszédos városi környezet, lakóterület. Az egyes hatótényezők egyedi hatását a megfelelő veszélyeztető kategóriáknál részletezzük. Általános értelemben a városi környezet leginkább a terület és ott található élőhelyek fokozott igénybevételében, az egyes hatások felerősítésében jelentkezik.

A táblázatban az élőhelytípus kódja után szereplő csillag (*) azt jelenti, hogy az élőhelytípus kiemelt jelentőségű.

- **Kezelési feladatok meghatározása**

- **Természetvédelmi célkitűzés, a terület rendeltetése**

Általános célkitűzések:

A Sóstói-erdő kiemelt jelentőségű természetmegőrzési területté nyilvánításakor az élőhelyvédelmi irányelv 4. cikkének (4) bekezdése alapján a terület természetvédelmi célkitűzései meghatározásra kerültek, valamint kiemelésre kerültek egyes jelölő értékek, amelyeket a kezelés során prioritásként kell kezelni. A Natura 2000 területek célkitűzései és prioritásai a területek hivatalos Natura 2000 adatlapjain (SDF) találhatóak.

A természetvédelmi célállapot:

A Natura 2000 területen a természetvédelmi célkitűzés, hogy a jelölő közösségi jelentőségű élőhely – a 9110* kódú „Euro-szibériai erdőssztyepp-tölgyesek tölgyfajokkal (*Quercus* spp.)” legalább az alapállapotfelmérés során tapasztalt nagyságban, karakterét megőrizve, az azt fenntartóan szabályozott gazdálkodás keretében, a Sóstói-erdő területére jellemző, ott található természetes mozaik formájában fennmaradjon.

A jelölő élőhely megőrzésével egyidejűleg a célkitűzés része a Natura 2000 területen található jelölő fajok: a magyar nőszirm (*Iris aphylla* subsp. *hungarica*), a nagy höscincér (*Cerambyx cerdo*); a jelölő státusra javasolt skarlátbogár (*Cucujus cinnaberinus*), állományainak természetes élőhelyeiken való megőrzése, lehetőség szerint összehangoltan a nem jelölő státusú közösségi jelentőségű fajok – nagy szarvasbogár (*Lucanus cervus*), vöröshasú unka (*Bombina bombina*), mocsári teknős (*Emys orbicularis*) védelmének szempontjaival.

A megjelölt prioritások szerinti célállapot megvalósításakor arra kell törekedni, hogy a terület egyéb természetes, közösségi jelentőségű (de nem jelölő) élőhelyek kiterjedésének, karakterének, egységes táji megjelenésének, természetes biológiai sokféleségének fennmaradása is biztosítható legyen, különös tekintettel az ott előforduló, jelentős értéket képviselő védett fajok igényeire.

A célállapot eléréséhez rendelt célkitűzések:

- A terület egységének, természetes élőhelyi sokféleségének megőrzése: szükséges a különböző típusú homoki tölgyes élőhelyek megőrzése, azok megóvása átalakítással, beépítéssel, vonalas létesítmények kialakításával, bővítésével szemben. Az erdő területét vagy területének intaktságát csökkentő beruházások mellőzése.
- A homoki tölgyes erdők fenntartása, különös tekintettel az erdőssztyep jellegű felnyíló, és a hegyvidéki jellegű fajegyütteseket tartalmazó természetközeli állományokra.
- Őshonos fafajú állományokban a természetes folyamatokhoz közel álló dinamikus fenntartás elérése szükséges; javasolt a kiterjedt tarvágásos véghasználatok mellőzése, a folyamatoshoz közeli erdőborítás fenntartása, illetve természetközeli vegyes korösszetételű állományok, állománycsoportok kialakítása.
- A jelölő élőhelynek minősülő állományokban végzett felújítások során célkitűzés a természetes aljnövényzet lehetőség szerinti megőrzése, kímélete. Ennek érdekében szükséges a felújításokban a teljes talajelőkészítés és tuskózás (az erősen elakácósodott állományokat kivéve) elhagyása, az ápolásokban totális gyomirtók alkalmazásának mellőzése. A talaj és

az aljnövényzet bolygatását a lehető legkisebbre javasolt csökkenteni. A felújítási területeken cserje-és gyepszintjében is bolygatatlan hagyásfacsoportok fenntartása szükséges.

- Javasolt természetközeli felújítási és ápolási módok alkalmazása. Arra alkalmas részeken „őserdő” jellegű, gazdálkodásmentes állományok, állományrészletek kialakítása és fenntartása. A táj- és termőhelyhonos fajokkal sikeresen nem felújítható állományrészletekben fátlan tisztások kialakítása erdőszyep-jellegű erdőszerkezet és fenntartása indokolt.
- Szükséges fenntartani megfelelő arányban az idős, álló és fekvő holt fát tartalmazó őshonos erdőterületeket, hogy az ilyen erdőkhez kötődő közösségi jelentőségű bogárfajok állományai megőrizhetők legyenek. Lábon száradó faegyedek és a holt fa megfelelő mennyiségű meghagyása a tájidegen fafajú állományokban is indokolt.
- A tájidegen erdőállományok esetében szükséges azok lehetőség szerinti fokozatos őshonos állományra cserélése, különösen a jelölő élőhelyekkel szomszédos, illetve azok összeköttetését biztosító területeken.
- Az inváziós fajok – akác (*Robinia pseudoacacia*), kései meggy (*Prunus serotina*), zöld juhar (*Acer negundo*), bálványfa (*Ailanthus altissima*), amerikai kőris (*Fraxinus pennsylvanica*), magas aranyvessző (*Solidago gigantea*), selyemkóró (*Asclepias syriaca*), amerikai alkörmös (*Phytolacca americana*) – visszaszorítása, szükség esetén rendszeres beavatkozásokkal. A természetközeli/féltermészetes erdőállományokból a tájidegen fafajok – akác (*Robinia pseudoacacia*), kései meggy (*Prunus serotina*), bálványfa (*Ailanthus altissima*), gyalogakác (*Amorpha fruticosa*), zöld juhar (*Acer negundo*) stb. – egyedeit el kell távolítani. Ennek során a sarj- vagy újulatképzést szükséges megakadályozni.
- Az erdősszyepp jellegű állományokban szükséges a tisztások foltok szükség szerinti cserjéltlenítése, természetközeli erdőszegélyek, tisztások kímélete a bolygatástól, inváziós fajoktól.
- A jelölő erdei élőhely karakterét meghatározó lágyszárú növényzet megőrzése érdekében szükséges gondoskodni arról, hogy a felújításra kerülő területekről e fajok propagulumai legalább részben kerüljenek áttelepítésre az őshonos fafajú, de szegényes aljnövényzetű fiatalosok területére (ennek eszközei például célzott maggyűjtés és kiszórás, avaráttelepítés).
- A természetközeli erdei aljnövényzet megóvása, a természetes felújulás segítése érdekében (taposás, túsás, rágási kár megelőzése miatt) a területen a nagyvad egyedszámának megfelelő szinten tartása indokolt, különös tekintettel a vaddisznóra. Szükség esetén a természetes erdődinamikát veszélyeztető vadlétszám mesterséges apasztása.
- A jelölő erdei élőhelyek inváziós veszélyeztetésének mértéke nem növelhető. Ennek érdekében a jelölő élőhelyekkel érintkező, az adott helyen tényleges inváziós fenyegetést jelentő tájidegen fásszárú állományok (pl. akác) telepítését, felújítását is szükséges kiküszöbölni.
- Fajmegőrzési program keretében szükséges a magyar nőszirm (*Iris aphylla* subsp. *hungarica*) állományok mesterséges gyarapítása szükséges.
- Az erdőterület minőségi és mennyiségi talajvízviszonyait kedvezőtlenül befolyásoló beruházások mellőzése szükséges, lehetőség szerint javasolt a talajvízviszonyokat kedvezően befolyásoló (növelő, stabilizáló) beavatkozások végrehajtása.
- Szükséges a közjóléti, idegenforgalmi, oktatási fejlesztések természetvédelmi szempontokkal való összehangolása, az igényes természetvédelmi szemléletformáló programok, eszközök kidolgozása.

○ **Kezelési javaslatok**

A Natura 2000 területre vonatkozó természetvédelmi célkitűzések eléréséhez a terület egyes részei eltérő kezelést igényelnek, figyelembe véve az ott előforduló élőhelyeket, fajokat, és az ott jellemző gazdálkodási formákat. A kezelési, fenntartási, és részben az élőhelyrekonstrukciós és fejlesztési javaslatokat ezért a Natura 2000 terület egyes lehatárolt részegységeire, az úgynevezett kezelési egységek (KE) vonatkozóan rendszerezi a fenntartási terv (a kezelési egységek térbeli elhelyezkedését a 3.2.5. melléklet térképei mutatják be). Az egyes kezelési egységekre nem vonatkoztatható élőhelyrekonstrukciós, fajvédelmi, kutatási és monitorozási javaslatokat a 3.2.2. - 3.2.4. fejezetben tárgyalja a fenntartási terv.

3.2.1. Élőhelyek kezelése (Kezelési egységek – KE)

A kezelési javaslatok esetében élesen el kell választani a kötelező jellegű, jogszabályban előírt korlátozásokat, illetve az önkéntes vállalásokat. A 275/2004 (X. 8.) Kormányrendelet 4.§ 5. pontja „(5) A fenntartási terv a Natura 2000 terület kezelésére vonatkozó javaslatokat, valamint ezek megvalósításának lehetséges eszközeit tartalmazza, és jogszabály eltérő rendelkezése hiányában kötelező földhasználati szabályokat nem állapít meg.”

Az itt megfogalmazott előírás-javaslatok célja, hogy a kezelési egységekben előforduló közösségi jelentőségű értékek, a jelenlegi gazdálkodási gyakorlat és adottságok alapján javaslatot tegyenek a gazdálkodás kívánatos módjára. Ennek érdekében itt megfogalmazásra kerülnek olyan előírás-javaslatok, amelyek alapul szolgálnak a jövőbeli támogatási programok kidolgozásához. A gazdálkodók számára ezek az előírás-javaslatok a jelen terv alapján kötelezettséget nem jelentenek, betartásuk csak támogatási programokon keresztül, önkéntes vállalat formájában válhat csak kötelezővé. A már más jogszabály vagy hatósági eszköz alapján létező előírások esetében azok kötelező jellegét értelemszerűen az azt megalapozó jogszabály, vagy hatósági eszköz támasztja alá, jelen fenntartási terv ezekre az előírásokra csak utalást tesz.

A Sóstói-erdő Natura 2000 területen az előforduló élőhelyek, fontosabb fajok és gazdálkodási módok alapján 8 kezelési egység lehatárolása indokolt, amelyek térképi megjelenítését a 3.2.5 mellékletek fejezet mutatja be. A kezelési egységek lehatárolása a 2016-ban tapasztalt természeti adottságok alapján történt, 1:10.000 alapléptékben. A térképi lehatárolás léptékét figyelembe véve a kezelési egységek határai (különösen nem mesterséges vonalat – pl. erdőrészlet, csatorna határ – követő egységek esetén) nem szigorúan véve rögzítettek, hanem 10-20 méteres átmeneti sávban értelmezhetők. A kezeléseket, beavatkozásokat gyakorlati tervezésénél emellett figyelembe szükséges venni, hogy a természeti adottságok, élőhelyek spontán változásai miatt a kezelési egységek egymáshoz viszonyított határai kisebb mértékben megváltozhatnak – bár ez meghatározott térbeli lehatároltságú erdőrészletek esetében ritkán fordul elő. A fentiek alapján tehát a kezelési egységek térbeli lehatárolása a fenntartási terv gyakorlati átültetése esetén áttekintő, iránymutató jellegű információnak tekintendő, aminek pontosítását magán a területen, az adott időszak aktuális állapotának megfelelően kell elvégezni.

KE-1 kezelési egység

(1) Meghatározása: A KE-1 kezelési egységhez tartoznak a tervezési terület nagyobb, csaknem összefüggő, egységes tömböt alkotó, jelölő élőhelynek minősülő homoki tölgyesei, illetve az ebbe a tömbbe ágyazott, zömében táj- és termőhelyhonos, vagy egyéb őshonos fafajú fiatalosok. A kezelési javaslatok középpontjában az erdők szerkezeti, dinamikai, és

fajösszetételi szempontú természetességi állapotának javítása, a tájidegen fajok visszaszorítása, továbbá az élőhelytípushoz kötődő jelölő és jelölő státusra javasolt fajok számára kedvező állapot fenntartása áll.

A kezelési egység elemei kivétel nélkül az Országos Erdőállomány Adattárban nyilvántartott erdőterületek. Általános élőhelyi besorolásukat tekintve alföldi homoki tölgyesek, és azok származékai. A terület legnagyobb részén idős, zárt homoki gyöngyvirágos tölgyesek találhatók, részben azok felnyíló, illetve üdébb, keményfaliget-jelleget is mutató változatai, illetve több-kevesebb mértékben akácelegyes, származékai. Az idősebb erdőállományok közé több hektáros – nem csupán táj- és termőhelyhonos, de zömében őshonos fafajú fiatalosok, illetve kisebb területű, ún. „lékes” felújítási területek ékelődnek, melyek szintén a kezelési egység területét képezik.

(2) Érintettség vizsgálata

- A kezelési egység meghatározó élőhelytípusai (Á-NÉR 2011 kódok szerint): Alföldi zárt kocsányos tölgyesek (L5); Őshonos fafajú fiatalosok (P1); Őshonos fafajú keményfás jellegtelen erdők (RC)
- A kezelési egységben csekély kiterjedésben előforduló egyéb élőhelytípusok (Á-NÉR 2011 kódok szerint): –
- Natura 2000 élőhelyek: Euro-szibériai erdőssztyepteptölgyesek tölgyfajokkal (*Quercus spp.*) (91I0*)
- Érintett erdőrészek: Nyíregyháza 6/A, 6/B, 7/A, 7/B, 7/C, 7/D, 7/E, 7/F, 7/I, 7/J, 9/C, 10/A, 10/B, 11/A, 12/F, 13/D, 13/E, 14/A, 14/C, 14/D, 16/A, 16/C, 16/D, 17/C, 18/A, 18/B

(3) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok

Általános keretjavaslatok a gazdálkodást érintően:

Természeteshez közeli erdőszerkezet megőrzése: A kezelési egység területén az idősebb és érett korú állományokra jellemző, elegyfajok részvételével előálló lombkoronabeli színteztettség, az élőhelynek megfelelő összetételű és sűrűségű cserjeszint fenntartása mellett kiemelten fontos a vastag álló és fekvő holtfa megfelelő mennyiségű jelenlétének biztosítása.

Folyamatos erdőborításra való törekvés, dinamikus korszerkezet kialakítása: A felújítások során biztosítani szükséges, hogy az érett korú/idős állományok megszakítatlan mátrixot képezzenek, azaz ne alakuljanak ki jelentős területű, idős állományokat egymástól elszigetelő, nem erdő fiziognómiájú (felújítási területek, fiatalosok) területrészek. Ugyanakkor a felújítások megfelelő térbeli és időbeli elrendezésével nagyobb erdőtömb szintjén is változatos korszerkezet alakulhasson ki. A dinamikus korszerkezet kialakítása érdekében célszerű a felújításokat nem csupán az idősebb, hanem a viszonylag fiatalabb állományok részterületein is megkezdni.

A jelölő erdei élőhely idős állományainak megfelelő arányú fenntartása: A dinamikus korszerkezet kialakítására vonatkozó keretjavaslat érvényesülése mellett szükséges, hogy a kezelési egység területén hosszabb – 3-4 erdőtervezési ciklus távlatában – időtávra és megfelelő arányban kerüljenek kijelölésre erdőgazdálkodási tevékenységtől lehetőség szerint mentesített állományrészek. Javasolt ezért, hogy a jelenlegi 90 évesnél idősebb korú tölgyes főfafajú erdőrészek mindegyikében az erdőrészlet területének mintegy 20-50%-a (erdőrészlet állapotától függően) hosszabb időtávra kerüljön kijelölésre kíméleti területként, ahol az inváziós fajokkal kapcsolatos, illetve balesetvédelmi célú beavatkozásokon kívül nem történik erdőgazdálkodási beavatkozás.

Kíméletes felújítási technológia: A nagyobb kiterjedésű tarvágásos, teljes talajelőkészítéssel járó felújítást lehetőség szerint kerülni kell. Felújítás során törekedni szükséges a lékes, esetleg mikrotarvágás mérettartományába tartozó beavatkozásra, a vágásterületet 0,5, lehetőség szerint 0,25 hektárnál kisebb területegységekre célszerű korlátozni. A fenti mérethatáron belül a nagyobb méretű vágásterületek esetében – különböző korhadtsági fokú holt fát is tartalmazó, bolygatatlan cserje- és gyepszintű – hagyásfacsoportok meghagyása javasolható. A termőhelynek megfelelő elegyfajok telepítésével is szükséges elősegíteni a mielőbbi záródást.

Felnyíló – erdőssztyep – szerkezet lokális támogatása az erdőgazdálkodásban: A kezelési egység bizonyos területén a természeti adottságok nem teszik lehetővé táj- és termőhelyhonos fajokkal a zárt erdő fenntartását, illetve felújítását. Ilyen termőhelyeken a természetvédelmi célkitűzéseknek megfelelő, ezért javasolt a lombkoronaszint alacsony záródásával jellemezhető felnyíló szerkezetű erdő fenntartása, és az erdőgazdálkodás ennek megfelelő folytatása.

Inváziós fajok terjedésének megakadályozása: A felújítási területek térbeli tervezésénél javasolt elsősorban az intenzíven terjedő fásszárúak nagyobb arányával jellemezhető foltokban megkezdeni a felújítást, hogy az inváziós fajok gócpontjai is egyúttal megszüntethetők legyenek. Intenzíven terjedő tájidegen fajok alkotta, vagy azok nagy arányával jellemezhető állományok közelében kerülni szükséges az erőteljesebb bontást vagy lékek nyitását. Nevelővágások során az inváziós terjedésre hajlamos tájidegen fajok lehetőség szerint maradéktalan eltávolítására szükséges törekedni. Gyérítések és egészségügyi termelések során az intenzív terjedésre hajlamos tájidegen fajok magszóró, vagy potenciálisan magszóró példányainak eltávolítása javasolt, hogy elsőbbséget élvezzen. A felújítások peremi (általában vadvédelmi kerítés nyomvonalát kísérő) sávjában folyamatosan szükséges gondoskodni az inváziós növényfajok eltávolításáról. Kerülni szükséges minden erdőgazdálkodási, vagy azt kísérő beavatkozás során az olyan helyzetek kialakítását, amelyek inváziós fajok megtelepedését tartósan elősegítő gócpontokat hoznak létre (pl. tuskóprizmák, különböző depóniák, erdőgazdasági utak karbantartásakor kialakuló, majd nem karbantartott földhányások, árkolás).

(4) Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok

a) Kötelező előírások és korlátozások

Körzeti erdőterv: Nyíregyházi erdészeti tervezési körzet második erdőterve (Érvényes: 2008.01.01 - 2017.12.31). Törzskönyvi szám: 36/2008. Kelt: 2009. június 10.

b) Önkéntesen vállalható előírás-javaslatok

- A Natura 2000 elsődleges rendeltetés átvezetése a jelölő fajok és élőhelyek szempontjából kiemelkedő jelentőséggel bíró területek esetében. (E01)
- A körzeti erdőtervezés során – a közösségi jelentőségű élőhelyek vagy fajok megőrzése érdekében – az erdőterület erre alkalmas erdőrészeiben a folyamatos erdőborítást biztosító átalakító, szálaló vagy faanyagtermelést nem szolgáló üzemmódra való áttérés. (E03)
- Meghatározott erdőrészekben az élőhelyek és fajok védelme érdekében teljes érintetlenség biztosítása az inváziós növényfajok eltávolítására vonatkozó tevékenység kivételével. (E10) – *Megjegyzés: A javaslat nem okvetlenül – a jelen fenntartási terv készítésének időszakában érvényes nyilvántartás szerinti – teljes erdőrészekre, hanem azok meghatározott részére vonatkoztatva is érvényesíthető.*
- A fával nem, vagy részben fedett területek egyéb részleteként (tisztás, cserjés, nyiladék,

erdei vízfolyás és tó, kopár) történő lehatárolása, szükség esetén az erdőrészlet megosztásával. (E11) – *Megjegyzés: A táj- és termőhelyhonos fajjal sikerrel nem erdősíthető területek esetében (is) érvényesítendő javaslat.*

- Természetes, természetszerű és származék erdőkben a tarvágás mellőzése. (E33) – *Megjegyzés: általában a 0,5 hektárt meg nem haladó méretű mikrotarvágás, illetve tájidegen, intenzív terjedésre képes fafajokat nagyobb arányban tartalmazó származékerdőkben a nagyobb kiterjedésű tarvágás is alkalmazható.*
- A fahasználattal érintett területen összefüggően legfeljebb 0,5 ha véghasználati terület kialakítása, legalább 2 db, a természetes erdőtársulásra jellemző főfafajokból származó életképes, magászó fa meghagyásával. (E34) – *Megjegyzés: tájidegen fafajokkal erősebben elegyes állományok esetében nagyobb kiterjedésű véghasználat is alkalmazható.*
- A hagyásfák, hagyásfacsoportok fenntartása a fák természetes pusztulásáig. (E85)
- Fakitermelés tervezése során az érintett erdőrészletek korosztály-eloszlásának javítása. (E84)
- Fakitermelés csak augusztus 15. és február 28. között végezhető. (E88)
- Az erdő talajának megóvása érdekében a teljes talaj-előkészítés elhagyása. (E47)
- Felújítás táj- és termőhelyhonos fafajokkal, illetve faállomány típusal. (E51)
- Az erdőfelújításban, pótlásban, állománykiegészítésben kizárólag tájhonos fafaj alkalmazása. (E57)
- Intenzíven terjedő idegenhonos fafaj felújításokban történő alkalmazásának teljes körű mellőzése. (E65)
- A gyéritések és véghasználatok során legalább 5 m³/ha álló és/vagy fekvő holtfa jelenlétének biztosítása. (E16) /*Megjegyzés: a 70 évnél idősebb korú őshonos fafajú állományokban legalább 10 m³/ha álló és/vagy fekvő holtfa jelenlétének biztosítása javasolt.*
- Az emberek testi épségét, közlekedést és épületeket nem veszélyeztető (az erdei élőhelyek fenntartását kiemelten szolgáló) lábon álló holtfák meghagyása. (E17)
- Az erdőrészletben megjelölt mikroélőhelyen legalább 10 m³/ha, kifejezetten vastag (többségében 30 cm mellmagassági átmérő feletti) odvas, böhönc, fészkelő- és búvóhelynek alkalmas élő fák kijelölése és folyamatos fenntartásának biztosítása. (E22)
- Az előhasználatok során az elegyfa fajok alsó és felső lombkorona szintben hagyása, fenntartása, lehetőség szerint a természetes erdőtársulásra/közösségi jelentőségű élőhelyre jellemző összetételben, mennyiségben és többé-kevésbé egyenletes eloszlásban. (E26)
- A természetes erdőtársulás/közösségi jelentőségű élőhely megfelelő állományszerkezetének kialakítása érdekében a nevelővágások során az alsó lombkorona- és a cserjeszint kialakítása, a kialakult szintek megfelelő záródásának fenntartása. (E27)
- Állománynevelés során a nyiladékok és állományszélek felé legalább 5 m széles erdőszegély létrehozásának elősegítése vagy a meglévők fenntartása. Az elő- és véghasználatok során a tájidegen növények eltávolítása (az őshonos növényekre nézve kíméletes módszerekkel). (E13)
- Őshonos fafajokkal jellemezhető faállományokban a nevelővágások során az idegenhonos fa- és cserjefajok egyedszámának minimális szintre szorítása, illetve lehetőség szerinti teljes eltávolítása. (E28)
- A vegyes összetételű faállományokban a nevelővágások során az idegenhonos fafajok eltávolítása. (E29)
- A nevelővágások során az intenzíven terjedő fafajok teljes mértékű eltávolítása. (E31)

- A tűzpásztákon, nyiladékokon az idegenhonos, agresszíven terjeszkedő növényfajok visszaszorítása. (E71)
- Totális gyomirtó szerek használata csak szelektív módon és csak intenzíven terjedő, inváziós lágú és fás szárú fajok ellen alkalmazható a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal történt előzetes egyeztetést követően. (E68)
- Inváziós fás szárú növényfajok visszaszorítása során azok mechanikai eltávolítása a növények sikeres vegyszeres irtását követően. (E73)
- Erdőszytepp-erdők füves részeinek fenntartó kezelése. (E76)
- Tuskóprizmák, tuskópászták nem létesíthetők. (E82)
- Tuskóprizmák, tuskópászták felszámolása. (E93)
- A fakitermeléshez és anyagmozgatáshoz szükséges közelítő nyomok csak a közösségi jelentőségű fajok és élőhelyek védelmének figyelembe vételével. (E09)
- Rakodó, depónia kialakításának területi korlátozása (a közösségi jelentőségű élőhelyekre, illetve fajokra történő esetleges káros hatások miatt). (E08)
- Kártevők elleni védekezésnél a szelektív szerek vagy biológiai módszerek alkalmazását kell előnyben részesíteni. Nem használhatók olyan hatóanyag tartalmú készítmények, amelyek közösségi jelentőségű, illetve védett fajok egyedeit is elpusztítják. (E75)
- A ritka fajhoz tartozó, vagy odvas, vagy böhöncös, vagy idős vagy más okból értékes faegyedek kijelölése és megőrzése az elő- és véghasználatok során. (E18)
- A területen szóró, vadetető, sózó nem létesíthető. (VA03)
- A terület egészen a vadlétszámot olyan szintre kell csökkenteni, hogy az a felújítások sikerességét kerítés hiányában se veszélyeztesse. Ameddig a vadállomány nagysága nem éri el azt a szintet, hogy kerítés nélkül is biztosítható legyen a felújítás sikeressége, addig a felújítás területét lehetőség szerint be kell keríteni. (VA02)

(5) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A kezelési egység területén belül a magyar nőszirm (*Iris aphylla* subsp. *hungarica*) termőhelyén, illetve a hasonló, alacsony záródású, ritka, részben védett erdőspusztai lágyszárú fajoknak otthont adó növényzetű állományrészekben (mindenekelőtt a Nyíregyháza 11/A, 12/F, 13/D, 17/C erdőrészleten belül) a – jelentős részben tájidegen inváziós fajok újulatából álló – cserjés növényzet részleges visszaszorítása.

A jelölő erdei élőhelytípusnak a felújítások és az inváziós fajok terjedése miatt különösen érzékeny lágyszárú karakteradó fajainak védelme érdekében javasolt e fajok legalább részleges áttelepítéséről gondoskodni a viszonylag szegényes fajösszetételű, de őshonos fafajú fiatal erdőállományokba. Ennek javasolt módja, hogy a felújítás előtt álló idős állományokból a karakteradó lágyszárú fajok propagulumai (célzott maggyűjtés vagy a természetes fajösszetételű aljnövényzetű foltokból az avarszint egy részének összegyűjtése révén) kerüljenek összegyűjtésre, és megfelelő kihelyezésre (magszórás, avarszétterítés) a hasonló termőhelyi adottságú fiatalosokban.

(6) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok

A kezelési egység területén olyan tevékenység, amely a természetközeli élőhelyek területének csökkenésével, további fragmentációjával jár (beépítés, vonalas létesítmények kialakítása) nem javasolható.

A közjóléti létesítmények fenntartása, esetleges fejlesztése a természeti értékek védelme

érdekében csak a fenntartási terv készítésének időszakában létező jelölt túraútvonalak mentén javasolható. Mivel a kezelési egység területe foglalja magában a tervezési terület legnagyobb természeti értékű részét, a nagyobb tömegeket vonzó, nagyobb igénybevétellel járó turisztikai/sport tevékenységektől, tömegrendezvényektől, azokat feltételező vagy lényegesen erősítő beruházásoktól (pl. erdei nyiladékok szilárd burkolattal való ellátása, kivilágítása, tűzrakóhelyek, kilátók, stb.) kialakítása a kezelési egység területét lehetőség szerint mentesíteni szükséges – a kulturált természetjárás jelenleg is fennálló lehetőségének fenntartásával.

Az illegális hulladékelhelyezés csökkentése érdekében a kezelési egység beépített területtel érintkező részein (kiemelten: Nyíregyháza 6 és 7 erdőtagok) javasolt legalább évi 2 alkalommal (február-március, illetve szeptember-október) hulladékmentesítést végezni.

Az illegális mértékű virág- illetve éti csiga gyűjtés megelőzése érdekében a területen fokozott őrzési tevékenységet javasolt végezni április-május hónapban, különösen április utolsó, és május első hetében az anyák napi és ballagási időszakban. Bár jelölő természeti értékek károsítását kevésbé érinti, szeptember-október hónapban a kocsányos tölgy idős példányain élő védett gombafaj, az ágas tapló (*Grifola frondosa*) illegális gyűjtésének megelőzésére javasolt az őrzési tevékenység.

(7) Kezelési javaslatok indoklása:

A javasolt intézkedések célja, hogy a tervezési terület legértékesebb, magas természetességű erdőállományainak közel egységes tömböt alkotó részén a folyamatos erdőborításhoz közelítő, és a jelölő fajok igényei szempontjából is elfogadható állapot fenntartása mellett biztosítható legyen a szerkezetében, koreloszlásában változatos, megújulásra képes, inváziós fajok terjedésével szemben ellenálló erdőállapot kialakítása. A jelölő élőhelyek fenntartása, és a felújítások természetvédelmi sikere érdekében azonban - különösen az inváziós fajok jelenléte, valamint az idős állományokhoz kötődő jelölő fajok igényei miatt - szükséges bizonyos (tér- és időbeli, technológiai) korlátozásokat tekintetbe venni.

A közjóléti igénybevétel kapcsán az erdőnek a kezelési egység területét magában foglaló része jelenleg aránylag kevésbé érintett. A kulturált erdőjárás, természetjárás lehetőségét ezen a területen is szükséges fenntartani, de az érzékenyebb természeti értékek védelme érdekében a nagyobb igénybevételt szükséges úgy megelőzni, hogy a közjóléti, turisztikai fejlesztések az erdő más területeire essenek.

Fokozott őrzési tevékenység indokolt azokban az időszakokban, amikor illegális gyűjtési tevékenység jellemző az erdő területén, különösen április-május hónapban, amikor a jelölő faj magyar nőszirm (*Iris aphylla* subsp. *pannonica*) virágzó tövei is áldozatul eshetnek a virágszedőknek.

KE-2 kezelési egység

(1) Meghatározása: A KE-2 kezelési egységhez tartoznak a tervezési területnek azok a részei, ahol a jelölő élőhelynek minősülő homoki tölgyes erdőrészek még bizonyos, csekély arányban jelen vannak, de vagy tájidegen fafajú erdőrészek veszik körül őket, vagy őshonos fafajú fiatalosokkal, illetve részben kocsányos tölgyes fafajú, és a jelölő élőhely elemeit tartalmazó ám alapvetően nem táj- és termőhelyhonos származékerdőkkel alkotnak összefüggő tömböt. A kezelési javaslatok középpontjában a jelölő élőhelynek minősülő állományok minél nagyobb arányú további fenntartása, a velük érintkező fiatalosok és származékerdők természetességi állapotának javítása, a környező tájidegen állományok felől

érkező negatív hatásoktól való védelme, továbbá az élőhelytípushoz kötődő jelölő és jelölő státusra javasolt fajok számára kedvező állapot fenntartása áll.

A kezelési egység elemei kivétel nélkül az Országos Erdőállomány Adattárban nyilvántartott erdőterületek. Általános élőhelyi besorolásukat tekintve alföldi zárt homoki – gyöngyvirágos – tölgyesek, és azok nem táj- és termőhelyhonos fajok uralta származékai, továbbá részben a homoki tölgyesekhez hasonló fafajösszetételű fiatalosok.

(2) Érintettség vizsgálata

- A kezelési egység meghatározó élőhelytípusai (Á-NÉR 2011 kódok szerint): Alföldi zárt kocsányos tölgyesek (L5); Őshonos fafajú fiatalosok (P1); Őshonos fafajú puhafás jellegtelen vagy pionír erdők (RB), Őshonos fafajú keményfás jellegtelen erdők (RC), Őshonos lombos fafajokkal elegyes fenyves származékterdők (RDa), Őshonos lombos fafajokkal elegyes idegenhonos lombos és vegyes erdők (RDb).
- A kezelési egységben csekély kiterjedésben előforduló egyéb élőhelytípusok (Á-NÉR 2011 kódok szerint): Galagonyás-kökényes-borókás száraz cserjések (P2b).
- Natura 2000 élőhelyek: Euro-szibériai erdőssztyepptölgyesek tölgyfajokkal (*Quercus spp.*) (9110*)
- Érintett erdőrészek: Nyíregyháza 8/A, 8/C, 8/H, 13/A, 15/A, 15/D, 19/B, 19/C, 19/F, 19/G, 19/H, 19/I, 19/J, 19/K, 19/L, 20/D, 20/G, 20/H, 20/J, 20/K, 20/L, 23/C
-

(3) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok

Általános keretjavaslatok a gazdálkodást érintően:

Természeteshez közeli erdőszerkezet megőrzése és kialakítása: A kezelési egység területén az idősebb és érett korú kocsányos tölgyes állományokra jellemző, elegyfajok részvételével előálló lombkoronabeli színteztettség, az élőhelynek megfelelő összetételű és sűrűségű cserjeszint fenntartása mellett kiemelten fontos a vastag álló és fekvő holtfa megfelelő mennyiségű jelenlétének biztosítása, és az ilyen szerkezet kialakítására való törekvés a fiatalosokban.

A jelölő erdei élőhely idős állományainak megfelelő arányú fenntartása: A kezelési egység területén igen alacsony arányban vannak az idős őshonos fafajú állományok, így azok megőrzésére kell törekedni. Szükséges, hogy a kezelési egység területén hosszabb – 3-4 erdőtervezési ciklus távlatában – időtávra és megfelelő arányban kerüljenek kijelölésre erdőgazdálkodási tevékenységtől lehetőség szerint mentesített állományrészek. Javasolt ezért, hogy a jelenlegi 90 évesnél idősebb korú tölgyes főfafajú erdőrészek mindegyikében az erdőrészlet területének mintegy 30-60%-a (erdőrészlet állapotától függően) hosszabb időtávra kerüljön kijelölésre kíméleti területként, ahol az inváziós fajokkal kapcsolatos, illetve balesetvédelmi célú beavatkozásokon kívül nem történik erdőgazdálkodási beavatkozás. Az idős kocsányos tölgyes állományokban a felújítási területeket „mikrotarvágás” léptékében, (legfeljebb 0,5, lehetőség szerint 0,25 hektárnál kisebb kiterjedésben) kizárólag az összeomló, vagy intenzíven terjedő fásszárú nagy arányával jellemezhető) állományrészekben javasolt létesíteni.

Nem táj- és termőhelyhonos fafajokkal erősebben elegyes erdőállományok szerkezetátalakítása: A felújítások során biztosítani szükséges, hogy az érett korú/idős állományok megszakítatlan mátrixot képezzenek, azaz ne alakuljanak ki jelentős területű, idős állományokat egymástól elszigetelő, nem erdő fiziognómiájú (felújítási területek, fiatalosok) területrészek. Ugyanakkor a felújítások megfelelő térbeli és időbeli elrendezésével nagyobb

erdőtömb szintjén is változatos korszerkezet alakulhasson ki. A dinamikus korszerkezet kialakítása érdekében célszerű a felújításokat nem csupán az idősebb, hanem a viszonylag fiatalabb állományok részterületein is megkezdeni.

Az erdőállomány természetességi értékét figyelembe vevő felújítási technológia: A idős kocsányos tölgyes állományokban a nagyobb kiterjedésű tarvágásos, teljes talajelőkészítéssel járó felújítást lehetőség szerint kerülni kell. Felújítás során törekedni szükséges a lékes, esetleg mikrotarvágásos beavatkozásra, a vágásterületet 0,5, lehetőség szerint 0,25 hektárnál kisebb területegységekre célszerű korlátozni. A termőhelynek megfelelő elegyfajok telepítésével is szükséges elősegíteni a mielőbbi záródást. A tájidegen fafajú származékterületeken létesített felújítási területeken – különösen az akáccal erősen elegyes állományrészletekben – a felújítás sikere érdekében alkalmazható a teljes talajelőkészítés és nagyobb vágásterület. Minden felújítási terület esetében – vágásterület méretétől és a fafajösszetételtől függő mértékben – őshonos fafajú hagyásfák, vagy lehetőség szerint különböző korhadtsági fokú holt fát is tartalmazó, bolygatatlan cserje- és gyepszintű hagyásfacsoportok meghagyása javasolható.

Felnyíló – erdőssztyep – szerkezet lokális támogatása az erdőgazdálkodásban: A kezelési egység bizonyos területén a természeti adottságok nem teszik lehetővé táj- és termőhelyhonos fajokkal a zárt erdő fenntartását, illetve felújítását. Ilyen termőhelyeken a természetvédelmi célkitűzéseknek megfelelő, ezért javasolt a lombkoronaszint alacsony záródásával jellemezhető felnyíló szerkezetű erdő fenntartása, és az erdőgazdálkodás ennek megfelelő folytatása.

Inváziós fajok terjedésének megakadályozása: A felújítási területek térbeli tervezésénél javasolt elsősorban az intenzíven terjedő fásszárúak nagyobb arányával jellemezhető foltokban megkezdeni a felújítást, hogy az inváziós fajok gócpontjai is egyúttal megszüntethetők legyenek. Intenzíven terjedő tájidegen fajok alkotta, vagy azok nagy arányával jellemezhető állományok közelében kerülni szükséges az erőteljesebb bontást vagy lékek nyitását. Nevelővágások során az inváziós terjedésre hajlamos tájidegen fajok lehetőség szerint maradéktalan eltávolítására szükséges törekedni. Gyérítések és egészségügyi termelések során az intenzív terjedésre hajlamos tájidegen fajok magászóró, vagy potenciálisan magászóró példányainak eltávolítása javasolt, hogy elsőbbséget élvezzen. A felújítások peremi (általában vadvédelmi kerítés nyomvonalát kísérő) sávjában folyamatosan szükséges gondoskodni az inváziós növényfajok eltávolításáról. Kerülni szükséges minden erdőgazdálkodási, vagy azt kísérő beavatkozás során az olyan helyzetek kialakítását, amelyek inváziós fajok megtelepedését tartósan elősegítő gócpontokat hoznak létre (pl. tuskóprizmák, különböző depóniák, erdőgazdasági utak karbantartásakor kialakuló, majd nem karbantartott földhányások, árkolás).

(4) Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok

a) Kötelező előírások és korlátozások

Körzeti erdőterv: Nyíregyházi erdészeti tervezési körzet második erdőterve (Érvényes: 2008.01.01 - 2017.12.31). Törzskönyvi szám: 36/2008. Kelt: 2009. június 10.

b) Önkéntesen vállalható előírás-javaslatok

- A Natura 2000 elsődleges rendeltetés átvezetése a jelölő fajok és élőhelyek szempontjából kiemelkedő jelentőséggel bíró területek esetében. (E01)
- A körzeti erdőtervezés során – a közösségi jelentőségű élőhelyek vagy fajok megőrzése érdekében – az erdőterület erre alkalmas erdőrészeiben a folyamatos erdőborítást biztosító átalakító, száraló vagy faanyagtermelést nem szolgáló

- üzemmódra való áttérés. (E03)
- Meghatározott erdőrészekben az élőhelyek és fajok védelme érdekében teljes érintetlenség biztosítása az inváziós növényfajok eltávolítására vonatkozó tevékenység kivételével. (E10) – *Megjegyzés: A javaslat nem okvetlenül – a jelen fenntartási terv készítésének időszakában érvényes nyilvántartás szerinti – teljes erdőrészekre, hanem azok meghatározott részére vonatkoztatva is érvényesíthető.*
 - A fával nem, vagy részben fedett területek egyéb részletként (tisztás, cserjés, nyiladék, erdei vízfolyás és tó, kopár) történő lehatárolása, szükség esetén az erdőrészlet megosztásával. (E11) – *Megjegyzés: A táj- és termőhelyhonos fajjal sikerrel nem erdősíthető területek esetében (is) érvényesítendő javaslat.*
 - Természetes, természetszerű és származék erdőkben a tarvágás mellőzése. (E33) – *Megjegyzés: általában a 0,5 hektárt meg nem haladó méretű mikrotarvágás, illetve tájidegen, intenzív terjedésre képes fafajokat nagyobb arányban tartalmazó származékterületekben a nagyobb kiterjedésű tarvágás is alkalmazható.*
 - A fáhasználatlalt érintett területen összefüggően legfeljebb 0,5 ha véghasználati terület kialakítása, legalább 2 db, a természetes erdőtársulásra jellemző főfafajokból származó életképes, magászó fa meghagyásával. (E34) – *Megjegyzés: tájidegen fafajokkal erősebben elegyes állományok esetében nagyobb kiterjedésű véghasználat is alkalmazható.*
 - A hagyásfák, hagyásfacsoportok fenntartása a fák természetes pusztulásáig. (E85)
 - Fakitermelés tervezése során az érintett erdőrészek korosztály-eloszlásának javítása. (E84)
 - Fakitermelés csak augusztus 15. és február 28. között végezhető. (E88)
 - Az erdő talajának megóvása érdekében a teljes talaj-előkészítés elhagyása. (E47) – *Megjegyzés: tájidegen fafajokkal erősebben elegyes állományok őshonos fafajokkal való felújítás esetén a felújítás sikere érdeke esetében alkalmazható a teljes talajelőkészítés.*
 - Felújítás táj- és termőhelyhonos fafajokkal, illetve faállomány típusal. (E51)
 - Az erdőfelújításban, pótlásban, állománykiegészítésben kizárólag tájhonos fafaj alkalmazása. (E57)
 - Intenzíven terjedő idegenhonos fafaj felújításokban történő alkalmazásának teljes körű mellőzése. (E65)
 - A gyéritések és véghasználatok során legalább 5 m³/ha álló és/vagy fekvő holtfa jelenlétének biztosítása. (E16) /*Megjegyzés: a 70 évnél idősebb korú őshonos fafajú állományokban legalább 10 m³/ha álló és/vagy fekvő holtfa jelenlétének biztosítása javasolt./*
 - Az emberek testi épségét, közlekedést és épületeket nem veszélyeztető (az erdei élőhelyek fenntartását kiemelten szolgáló) lábon álló holtfák meghagyása. (E17)
 - Az erdőrészletben megjelölt mikroélőhelyen legalább 10 m³/ha, kifejezetten vastag (többségében 30 cm mellmagassági átmérő feletti) odvas, böhönc, fészkelő- és búvóhelynek alkalmas élő fák kijelölése és folyamatos fenntartásának biztosítása. (E22)
 - Az előhasználatok során az elegyfa fajok alsó és felső lombkorona szintben hagyása, fenntartása, lehetőség szerint a természetes erdőtársulásra/közösségi jelentőségű élőhelyre jellemző összetételben, mennyiségben és többé-kevésbé egyenletes eloszlásban. (E26)
 - A természetes erdőtársulás/közösségi jelentőségű élőhely megfelelő állományszerkezetének kialakítása érdekében a nevelővágások során az alsó lombkorona- és a cserjeszint kialakítása, a kialakult szintek megfelelő záródásának fenntartása. (E27)

- Állománynevelés során a nyiladékok és állományszélek felé legalább 5 m széles erdőszegély létrehozásának elősegítése vagy a meglévők fenntartása. Az elő- és véghasználatok során a tájidegen növények eltávolítása (az őshonos növényekre nézve kíméletes módszerekkel). (E13)
- Őshonos fafajokkal jellemezhető faállományokban a nevelővágások során az idegenhonos fa- és cserjefajok egyedszámának minimális szintre szorítása, illetve lehetőség szerinti teljes eltávolítása. (E28)
- A vegyes összetételű faállományokban a nevelővágások során az idegenhonos fafajok eltávolítása. (E29)
- A nevelővágások során az intenzíven terjedő fafajok teljes mértékű eltávolítása. (E31)
- A tűzpásztákon, nyiladékokon az idegenhonos, agresszíven terjeszkedő növényfajok visszaszorítása. (E71)
- Totális gyomirtó szerek használata csak szelektív módon és csak intenzíven terjedő, inváziós lágú és fás szárú fajok ellen alkalmazható a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal történt előzetes egyeztetést követően. (E68)
- Inváziós fás szárú növényfajok visszaszorítása során azok mechanikai eltávolítása a növények sikeres vegyszeres irtását követően. (E73)
- Tuskóprizmák, tuskópászták nem létesíthetők. (E82)
- Tuskóprizmák, tuskópászták felszámolása. (E93)
- A fakitermeléshez és anyagmozgatáshoz szükséges közelítő nyomok csak a közösségi jelentőségű fajok és élőhelyek védelmének figyelembe vételével. (E09)
- Rakodó, depónia kialakításának területi korlátozása (a közösségi jelentőségű élőhelyekre, illetve fajokra történő esetleges káros hatások miatt). (E08)
- Kártevők elleni védekezésnél a szelektív szerek vagy biológiai módszerek alkalmazását kell előnyben részesíteni. Nem használhatók olyan hatóanyag tartalmú készítmények, amelyek közösségi jelentőségű, illetve védett fajok egyedeit is elpusztítják. (E75)
- A ritka fajhoz tartozó, vagy odvas, vagy böhöncös, vagy idős vagy más okból értékes faegyedek kijelölése és megőrzése az elő- és véghasználatok során. (E18)
- Szóró, szózó vagy etetőhely a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszínen alakítható ki. (VA01)
- A terület egészén a vadlétszámot olyan szintre kell csökkenteni, hogy az a felújítások sikerességét kerítés hiányában se veszélyeztesse. Ameddig a vadállomány nagysága nem éri el azt a szintet, hogy kerítés nélkül is biztosítható legyen a felújítás sikeressége, addig a felújítás területét lehetőség szerint be kell keríteni. (VA02)

(5) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A jelölő erdei élőhelytípusnak a felújítások és az inváziós fajok terjedése miatt különösen érzékeny lágyszárú karakteradó fajainak védelme érdekében javasolt e fajok legalább részleges áttelepítéséről gondoskodni a viszonylag szegényes fajösszetételű, de őshonos fafajú fiatal erdőállományokba. Ennek javasolt módja, hogy a felújítás előtt álló idős állományokból a karakteradó lágyszárú fajok propagulumai (célzott maggyűjtés vagy a természetes fajösszetételű aljnövényzetű foltokból az avarszint egy részének összegyűjtése révén) kerüljenek összegyűjtésre, és megfelelő kihelyezésre (magszórás, avarszétterítés) a hasonló termőhelyi adottságú fiatalosokban.

(6) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok

A kezelési egység területén olyan tevékenység, amely a természetközeli élőhelyek területének

csökkenésével, további fragmentációjával jár (beépítés, vonalas létesítmények kialakítása) nem javasolható.

Az illegális hulladékelhelyezés csökkentése érdekében a kezelési egység beépített területtel, műúttal érintkező részein (kiemelten: Nyíregyháza 8, 19, 20 erdőtagok) javasolt legalább évi 2 alkalommal (február-március, illetve szeptember-október) hulladékmentesítést végezni.

A közjóléti létesítmények fenntartása, esetleges fejlesztése a természeti értékek védelme érdekében elsősorban a kezelési egység jelenleg is jobban igénybe vett (a Sóstói úttól keletre eső oldalon, illetve a Kórháztól délre eső) területrészein javasolható. Az esetleges közjóléti-turisztikai fejlesztéseket úgy javasolt tervezni és végrehajtani, hogy azok ne járjanak erdőterület igénybe vételével és túlzott járulékos terheléssel.

(7) Kezelési javaslatok indoklása:

A kezelési egység területén található, jelölő élőhelynek minősülő homoki tölgyes erdőrészek részben vagy teljesen szigetszerűen képviselik a jelölő élőhelytípusokat a jellegtelen fiatalosok tájidegen fajok által jellemezhető környezetben. A jelölő élőhelyek, és azok idős állományaikhoz kötődő jelölő fajok helyben való megőrzésén túl ezek a szigetszerű erdőrészek kiindulópontul szolgálhatnak későbbi, a környező erdőrészekben potenciálisan megvalósítható természetességi állapotjavításnak, ezért tartós fennmaradásukról szükséges gondoskodni. A kezelési egységben található őshonos fajú fiatalos állományok, illetve a nem őshonos fajok uralta, de a jelölő élőhely egyes jellemzőit, fajösszetételét még részben viselő származékerdők természetessége ugyanis megfelelő beavatkozásokkal (állománynevelés, szerkezetátalakítás) javítható.

A közjóléti igénybevétel kapcsán az erdőnek a kezelési egység területét magában foglaló része az átlagosnál erősebben érintett, ami a terület elhelyezkedéséből, adottságaiból, hagyományaiból is következik. További közjóléti/turisztikai fejlesztések esetén a terület vonzerejét adó természeti adottságok terhelése is növekszik, mait szükséges figyelembe venni a tervezésnél.

KE-3 kezelési egység

(1) Meghatározása: A KE-3 kezelési egységhez tartoznak a tervezési területnek azok a táj- és termőhelyidegen fajú erdőrészek, amelyek őshonos fajú, többségében jelölő élőhelynek minősülő erdőrészek legfontosabb állományosaival szomszédosak, illetve azok nagyobb, csaknem összefüggő tömbjein belül – az őshonos tömb folytonosságát megszakítva – helyezkednek el. Ezek kivétel nélkül az Országos Erdőállomány Adattárban nyilvántartott erdőterületek. Állománytípusukat tekintve főként vörös tölgyesek és akácok, kisebb részben egyéb vegyes összetételű erdők. A kezelési javaslatok célja az, hogy ezeken a területeken olyan erdőgazdálkodás folyjék, ami elősegíti az őshonos fajú, jelölő élőhelynek minősülő erdőrészek jobb állapotban való tartását és csökkenti a jelölő élőhelyek elszigeteltségét.

(2) Érintettség vizsgálata:

- A kezelési egység meghatározó élőhelytípusai (Á-NÉR 2011 kódok szerint): S1 (akácültetvények), S3, egyéb ültetett tájidegen lombos erdők)
- A kezelési egységben csekély kiterjedésben előforduló egyéb élőhelytípusok (Á-NÉR 2011 kódok szerint): –

- Érintett erdőrészek: Nyíregyháza 6/C, 7/G, 7/H, 9/A, 9/B, 11/B, 13/C, 14/B, 16/B, 17/B, 18/C, 19/A, 20/A, 20/E, 20/F, 20/I, 23/A, 23/B.
- Natura 2000 élőhelyek: –

(3) Gazdálkodáshoz kötődő általános kezelési javaslatok:

Általános keretjavaslatok a gazdálkodást érintően:

A kezelési egység területén található erdőrészek esetében javasolt az erdőgazdálkodási tevékenységeket úgy folytatni, hogy a környezetükben elhelyezkedő természetvédelmi szempontból értékesebb, jelölő élőhelynek minősülő homoki tölgyes, illetve őshonos fafajú fiatalos erdőrészek szempontjából veszélyeztető tényezőnek minősülő faktorok (elsősorban az inváziós fajok terjedése) csökkenthetők legyenek. Javasolt ezért a jelölő élőhelyek szomszédságában olyan pufferzóna létrehozása (ennek célszerű minimális szélessége 20 méterben adható meg), ahol az intenzíven terjedő tájidegen fás- és lágyszárú fajok visszaszorítása rendszeres. Ezen túlmenően a kezelési egység olyan erdőrészeiben (vagy az erdőrészek meghatározott részein), ahol a termőhelyi adottságok ezt lehetővé teszik, a felújítások során őshonos fafajú állományok kialakítására javasolt törekedni. A kezelési egység területén található vegyes (tájidegen-őshonos) vagy őshonos, de természeti szempontból jellegtelen állományokban az erdőgazdálkodási beavatkozások során szintén az idegenhonos fajok visszaszorítására, és természeteshez közelítő erdőszerkezet kialakítására javasolt törekedni. A kezelési egység területén szórványosan előfordulnak elszórtan idős kocsányos tölgy hagyásfák, és egyéb, a kultúrállományokban természetvédelmi értéket hordozó őshonos fafajok (pl. vadkörte, hazai nyarak, nyírek), melyek megőrzésére javasolt törekedni.

(4) Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok:

a) Kötelező előírások és korlátozások

Körzeti erdőterv: Nyíregyházi erdészeti tervezési körzet második erdőterve (Érvényes: 2008.01.01 - 2017.12.31). Törzskönyvi szám: 36/2008. Kelt: 2009. június 10.

b) Önkéntesen vállalható előírás-javaslatok

- Idegenhonos fafajú faállomány szerkezetátalakítása. (E54)
- Természetes, természetszerű és származék erdőkkel határos erdőterületek felújítása táj- és termőhelyhonos fafajokkal, illetve faállománytípussal (E55)
- Intenzíven terjedő idegenhonos fafaj felújításokban történő alkalmazásának teljes körű mellőzése. (E65)
- A gyérítések és véghasználatok során legalább 5 m³/ha álló és/vagy fekvő holtfa jelenlétének biztosítása. (E16)
- A ritka fajhoz tartozó, vagy odvas, vagy böhöncös, vagy idős vagy más okból értékes faegyedek kijelölése és megőrzése az elő- és véghasználatok során. (E18)
- A hagyásfák, hagyásfacsoportok fenntartása a fák természetes pusztulásáig. (E85)
- A vegyes összetételű faállományokban a nevelővágások során az idegenhonos fafajok eltávolítása. (E29) – *Megjegyzés: mindenekelőtt az őshonos fafajú állományokkal szomszédos állományrészekben, minimálisan 20 méteres sáv szélességben.*
- A nevelővágások során az intenzíven terjedő fafajok teljes mértékű eltávolítása. (E31) – *Megjegyzés: mindenekelőtt az őshonos fafajú állományokkal szomszédos állományrészekben, minimálisan 20 méteres sáv szélességben..*

- A tűzpásztákon, nyiladékokon az idegenhonos, agresszíven terjeszkedő növényfajok visszaszorítása. (E71)
- Szóró, szózó vagy etetőhely a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszínen alakítható ki. (VA01)

(5) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A kezelési egység területére vonatkozóan élőhelyrekonstrukciós vagy élőhelyfejlesztési javaslat – az erdőgazdálkodási tevékenység körébe tartozó javasolt beavatkozásokon túlmutatóan – nem merül fel.

(6) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok

A kezelési egység területén olyan tevékenység, amely az erdőterület csökkenésével jár (beépítés, vonalas létesítmények kialakítása) nem javasolható.

Az illegális hulladékelhelyezés csökkentése érdekében a kezelési egység beépített területtel, műúttal érintkező részein (kiemelten: Nyíregyháza 8, 20 erdőtagok) javasolt legalább évi 2 alkalommal (február-március, illetve szeptember-október) hulladékmentesítést végezni.

A közjóléti létesítmények fenntartása, esetleges fejlesztése a természeti értékek védelme érdekében elsősorban a kezelési egység jelenleg is jobban igénybe vett (a Sóstói úttól keletre eső oldal) területrészein javasolható. Az esetleges közjóléti-turisztikai fejlesztéseket úgy javasolt tervezni és végrehajtani, hogy azok ne járjanak erdőterület igénybe vételével és túlzott járulékos terheléssel.

(7) Kezelési javaslatok indoklása:

A kezelési egység területén található erdőrészek, mint inváziós terjedésre hajlamos fajok forrásai kockázatot jelentenek a környezetükben elhelyezkedő, természetvédelmi szempontból értékesebb, jelölő élőhelynek minősülő erdőrészek és fiatalosok szempontjából. Emellett részben a jelölő élőhelyek és őshonos fafajú fiatalosok csaknem összefüggő tömbjeibe ágyazódva rontják azok összeköttetését. A javaslatok célja ezeknek a kockázatoknak, és a kedvezőtlen fragmentációs hatásnak a csökkentése, továbbá bizonyos esetekben a kezelési egység területén található állományok szerkezetátalakítása illetve természetességük lehetőség szerinti növelése révén az őshonos fafajú állományok közötti összeköttetés javítása.

KE-4 kezelési egység

(1) Meghatározása: Alapvetően nem őshonos fafajú erdőrészek, amelyek őshonos fafajú, jelölő élőhelynek minősülő erdőrészek vagy őshonos fafajú fiatalosok nagyobb tömbjeivel nem érintkeznek. Ezek kivétel nélkül az Országos Erdőállomány Adattárban nyilvántartott erdőterületek. Állománytípusukat tekintve főként vörös tölgyesek, akácosok, kisebb arányban erdeifenyvesek, csertölgyesek, és egyéb vegyes összetételű erdők. A kezelési javaslatok célja az erdőtömb egységének biztosítása a természetesség javításának lehetőségével.

(2) Érintettség vizsgálata:

- A kezelési egység meghatározó élőhelytípusai (Á-NÉR 2011 kódok szerint): Akácültetvények (S1), Egyéb ültetett tájidegen lombos erdők (S3), Őshonos fafajú keményfás jellegtelen erdők (RC).
- A kezelési egységben csekély kiterjedésben előforduló egyéb élőhelytípusok (Á-NÉR 2011 kódok szerint): Őshonos fafajú puhafás jellegtelen vagy pionír erdők (RB),

- Óshonos lombos fafajokkal elegyes fenyves származékerdők (RDa).
- Érintett erdőrészek: Nyíregyháza 8/B, 8/D, 8/E, 8/F, 8/G, 8/I, 8/J, 8/K, 12/A, 12/B, 12/C, 12/D, 12/E, 13/B, 15/B, 15/C, 15/E, 17/A, 18/D, 19/D, 19/E, 20/B, 20/C.
- Natura 2000 élőhelyek: –

(3) Gazdálkodáshoz kötődő általános kezelési javaslatok:

Általános keretjavaslatok a gazdálkodást érintően:

A kezelési egység területén található erdőrészek esetében javasolt az erdőgazdálkodási tevékenységeket úgy folytatni, hogy minél kisebb teret kapjanak az intenzív terjedésre képes tájidegen fajok. Ezen túlmenően a kezelési egység olyan erdőrészeiben (vagy az erdőrészek meghatározott részein), ahol a termőhelyi adottságok ezt lehetővé teszik, a felújítások során őshonos fafajú állományok kialakítására javasolt törekedni.

(4) Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok:

a) Kötelező előírások és korlátozások

Körzeti erdőterv: Nyíregyházi erdészeti tervezési körzet második erdőterve (Érvényes: 2008.01.01 - 2017.12.31). Törzskönyvi szám: 36/2008. Kelt: 2009. június 10.

b) Önkéntesen vállalható előírás-javaslatok

- Idegenhonos fafajú faállomány szerkezetátalakítása. (E54)
- Természetes, természetszerű és származék erdőkkel határos erdőterületek felújítása táj- és termőhelyhonos fafajokkal, illetve faállománytípussal (E55)
- A ritka fajhoz tartozó, vagy odvas, vagy böhöncös, vagy idős vagy más okból értékes faegyedek kijelölése és megőrzése az elő- és véghasználatok során. (E18)
- A hagyásfák, hagyásfacsoportok fenntartása a fák természetes pusztulásáig. (E85)
- A gyérítések és véghasználatok során legalább 5 m³/ha álló és/vagy fekvő holtfa jelenlétének biztosítása. (E16)
- Óshonos fafajokkal jellemezhető faállományokban a nevelővágások során az idegenhonos fa- és cserjefajok egyedszámának minimális szintre szorítása, illetve lehetőség szerinti teljes eltávolítása. (E28)
- A vegyes összetételű faállományokban a nevelővágások során az idegenhonos fafajok eltávolítása. (E29)
- A tűzpásztákon, nyiladékokon az idegenhonos, agresszíven terjeszkedő növényfajok visszaszorítása. (E71)

(5) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A kezelési egység területére vonatkozóan élőhelyrekonstrukciós vagy élőhelyfejlesztési javaslat – az erdőgazdálkodási tevékenység körébe tartozó javasolt beavatkozásokon túlmutatóan – nem merül fel.

(6) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok

A kezelési egység területén olyan tevékenység, amely az erdőterület csökkenésével jár (beépítés, vonalas létesítmények kialakítása) nem javasolható.

Az illegális hulladékelhelyezés csökkentése érdekében a kezelési egység beépített területtel, műúttal érintkező részein (kiemelten: Nyíregyháza 8 erdőtag) javasolt legalább évi 2

alkalommal (február-március, illetve szeptember-október) hulladékmentesítést végezni.

A közjóléti létesítmények fenntartása, esetleges fejlesztése a természeti értékek védelme érdekében elsősorban a kezelési egység jelenleg is jobban igénybe vett (a Sóstói úttól keletre eső oldal) területrészein javasolható. Az esetleges közjóléti-turisztikai fejlesztéseket úgy javasolt tervezni és végrehajtani, hogy azok ne járjanak erdőterület igénybe vételével és túlzott járulékos terheléssel.

(7) Kezelési javaslatok indoklása:

A kezelési egység területén található erdőrészeknek térbeli elhelyezkedésük folytán csekély elhanyagolható befolyásuk van a jelölő élőhelyek és fajok állapotára a Natura 2000 területen belül. Ugyanakkor, mint inváziós terjedésre hajlamos fajok forrásai bizonyos kockázatot jelentenek. A javaslatok célja ezeknek a kockázatoknak a csökkentése, továbbá bizonyos esetekben, ahol lehetőség nyílik rá, a kezelési egység területén található állományok szerkezetátalakítása. A kezelési egység területén szórványosan előfordulnak elszórtan idős kocsányos tölgy hagyásfák, és egyéb, a kultúrállományokban természetvédelmi értéket hordozó őshonos fafajok (pl. vadkörte, hazai nyarak, nyírek), melyek megőrzésére javasolt törekedni.

KE-5 kezelési egység

(1) Meghatározása: A jelölő élőhelynek minősülő homoki tölgyesek származékának tekinthető – park jellegű fás területek az erdőtömbön belül. Ezek – az egykori tudószanatórium, jelenleg a Jósza András Oktatókórház Sóstói úti telephelyén található állomány kivételével – az Országos Erdőállomány Adattárban nyilvántartott erdőterületek. A kezelési javaslatok célja az őshonos faállomány – és az ahhoz kötődő jelölő állatfajok életfeltételeinek – fenntartása.

(2) Érintettség vizsgálata:

- A kezelési egység meghatározó élőhelytípusai (Á-NÉR 2011 kódok szerint): Parkok, kastélyparkok, arborétumok és temetők az egykori vegetáció maradványaival vagy regenerálódásával (P6), Őshonos fafajú keményfás jellegtelen erdők (RC).
- A kezelési egységben csekély kiterjedésben előforduló egyéb élőhelytípusok (Á-NÉR 2011 kódok szerint): –
- Érintett erdőrészek: Nyíregyháza 20/ÜK, 23/D, 24/TN
- Natura 2000 élőhelyek: –

(3) Gazdálkodáshoz kötődő általános kezelési javaslatok:

Általános keretjavaslatok a gazdálkodást érintően:

A kezelési egység területén található területek speciális funkciót töltenek be, mint intézményi parkok és mint közösségi tér (erdei tornapálya). A gazdálkodás szempontjai ennek keretében értelmezhetőek. Javasolt az őshonos faállomány – a kocsányos tölgy magas arányával – fenntartása, az idős faegyedek (baleset- és vagyónvédelmi szempontokkal összehangolt) oltalma.

(4) Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok:

a) Kötelező előírások és korlátozások

Körzeti erdőterv: Nyíregyházi erdészeti tervezési körzet második erdőterve (Érvényes: 2008.01.01 - 2017.12.31). Törzskönyvi szám: 36/2008. Kelt: 2009. június 10.

b) Önkéntesen vállalható előírás-javaslatok

- Az erdőfelújításban, pótlásban, állománykiegészítésben kizárólag tájhonos fafaj alkalmazása. (E47)
- Intenzíven terjedő idegenhonos fafaj felújításokban történő alkalmazásának teljes körű mellőzése. (E65)
- Az emberek testi épségét, közlekedést és épületeket nem veszélyeztető (az erdei élőhelyek fenntartását kiemelten szolgáló) lábon álló holtfák meghagyása. (E17) – *Megjegyzés: Az álló holtfa törzsét szükség esetén olyan mértékig visszavágva, hogy ne legyen balesetveszélyes.*
- A ritka fajhoz tartozó, vagy odvas, vagy böhöncös, vagy idős vagy más okból értékes faegyedek kijelölése és megőrzése az elő- és véghasználatok során. (E18)
- Őshonos fafajokkal jellemezhető faállományokban a nevelővágások során az idegenhonos fa- és cserjefajok egyedszámának minimális szintre szorítása, illetve lehetőség szerinti teljes eltávolítása. (E28)
- A vegyes összetételű faállományokban a nevelővágások során az idegenhonos fafajok eltávolítása. (E29)

(5) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A kezelési egység területére vonatkozóan élőhelyrekonstrukciós vagy élőhelyfejlesztési javaslat nem merül fel.

(6) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok

A kezelési egység területén olyan tevékenység, amely az erdőterület/zöldfelület csökkenésével jár (beépítés, vonalas létesítmények kialakítása) nem javasolható.

Közjóléti létesítmények fenntartása, esetleges fejlesztése az Erdei Tornapálya (Nyíregyháza 24/ÜK) területén, esetleg a Nyíregyháza 24/TN erdőrészlet területén javasolható. Az esetleges közjóléti-turisztikai fejlesztéseket úgy javasolt tervezni és végrehajtani, hogy azok lehetőleg ne járjanak erdőterület/zöldfelület igénybe vételével és túlzott járulékos terheléssel (pl. parkolóhely-igény, zaj- és fényszennyezés, tűzveszély, hulladék, stb.).

(7) Kezelési javaslatok indoklása:

A kezelési egység területén található területek speciális funkciót töltenek be, mint intézményi parkok és mint közösségi tér (erdei tornapálya). Teljes értékű erdei élőhelyként ezért nem funkcionálnak, mindazonáltal faállományukban az idős kocsányos tölgyek fontos élőhelyet nyújtanak a jelölő faj nagy hörcsincér (*Cerambyx cerdo*) számára. Részben emiatt, részben pedig a szóban forgó területek közjóléti, egészségvédelmi, esztétikai funkcióinak céljából javasolt az idős fákat – főként az őshonos kocsányos tölgyet – is tartalmazó (de a baleset- és vagyónvédelmi szempontoknak is megfelelő) faállomány kialakítása/fenntartása.

A kezelési egység területén belül található Erdei Tornapálya (Nyíregyháza 24/ÜK erdőrészlet) és közvetlen környezete a közjóléti típusú használat központi színtere. Célszerű a közjóléti/turisztikai jellegű fejlesztéseket továbbra is erre a pólusra építeni, de szükséges

figyelembe venni a környező erdőterület terhelhetőségét.

KE-6 kezelési egység

(1) Meghatározása: Erdőterületen belül található füves tisztás, valamint az erdő szegélyén található árok és az azt szegélyező sétaút. Mindkét területrész elsősorban közjóléti célú igénybevétel szempontjából érintett fátlan terület.

(2) Érintettség vizsgálata:

- A kezelési egység meghatározó élőhelytípusai (Á-NÉR 2011 kódok szerint): Jellegtelen száraz és félszáraz gyepek (OC).
- A kezelési egységben csekély kiterjedésben előforduló egyéb élőhelytípusok (Á-NÉR 2011 kódok szerint): –
- Érintett erdőrészek: Nyíregyháza 8/TI
- Natura 2000 élőhelyek: –

(3) Gazdálkodáshoz kötődő általános kezelési javaslatok:

A kezelési egység területén található területek speciális funkciót töltenek be, mint közösségi tér (erdei sportpálya), kutyasétáltató ösvény, illetve vízelvezető árok (Csalóközi-csatorna). A Natura 2000 kijelölés és fenntartásának vonatkozásában gazdálkodási szempontok elsődlegesen az inváziós fajok visszaszorítását érintően merülnek fel.

(4) Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok:

a) Kötelező előírások és korlátozások

Körzeti erdőterv: Nyíregyházi erdészeti tervezési körzet második erdőterve (Érvényes: 2008.01.01 - 2017.12.31). Törzskönyvi szám: 36/2008. Kelt: 2009. június 10.

b) Önkéntesen vállalható előírás-javaslatok

- Inváziós fás szárúak mechanikus irtása kötelező (GY26)
- Az inváziós gyomok virágzásban történő kaszálása kötelező (GY107)
- Erősen fertőzött foltokat sokkoló kaszálással évente legalább háromszor kezelni kell (GY108)

(5) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A kezelési egység részét képező Csalóközi-csatornán javasolható vízvisszatartó műtárgy vagy műtárgyak létesítése, amelyek segítségével javíthatók a szomszédos erdei élőhelyek talajvízviszonyai. A vízvisszatartás megvalósítása csak – a jelen fenntartási terv keretein túlmutató – előzetes tervezés alapján lehetséges.

A kezelési egység részét képező tisztás (Nyíregyháza 8/TI erdőrészlet) füves növényzetének erdőlátogatók által kevésbé igénybe vett, elsősorban erdőszegélyi részein javasolható a pusztai tölgyesek füves növényzetére jellemző, az erdő teljes területére nézve ma már meglehetősen ritka előfordulású lágyszárú növényfajok (magról történő) megtelepítése.

(6) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok

A kezelési egység területén olyan tevékenység, amely a zöldfelület jelentős csökkenésével jár (beépítés, vonalas létesítmények kialakítása) nem javasolható.

Közjóléti létesítmények fenntartása, esetleges fejlesztése a Nyíregyháza 8/TI erdőrezslet területén javasolható. Az esetleges közjóléti-turisztikai fejlesztéseket úgy javasolt tervezni és végrehajtani, hogy azok lehetőleg ne járjanak erdőterület/zöldfelület igénybe vételével és túlzott járulékos terheléssel (pl. parkolóhely-igény, zaj- és fényszennyezés, tűzveszély, hulladék, stb.).

A kezelési egység területén jellemző az illegális hulladékelhelyezés, illetve szemetelés, ezért indokolt rendszeres hulladékmentesítést végezni.

(7) Kezelési javaslatok indoklása:

A kezelési egység területe bizonyos inváziós fajok terjedése szempontjából érzékeny és veszélyeztetett, ezért ezzel kapcsolatban szükséges megfelelő kezelést végezni.

A kezelési egység területe a közjóléti típusú használat fontos színtere. Célszerű a közjóléti/turisztikai jellegű fejlesztéseket továbbra is ennek megfelelően tervezni, de szükséges figyelembe venni a környező erdőterület terhelhetőségét.

KE-7 kezelési egység

(1) Meghatározása: A KE-7 kezelési egység a tervezési területen áthaladó műút és vasút területét foglalja magában. A kezelési javaslatok célja ezekhez a vonalas létesítményekhez kapcsolódó negatív hatások mérséklése.

(2) Érintettség vizsgálata:

- A kezelési egység meghatározó élőhelytípusai (Á-NÉR 2011 kódok szerint): Út- és vasúthálózat (S6), Nem őshonos fafajok spontán állományai (S6).
- A kezelési egységben csekély kiterjedésben előforduló egyéb élőhelytípusok (Á-NÉR 2011 kódok szerint): –
- Natura 2000 élőhelyek: –

(3) Gazdálkodáshoz kötődő általános kezelési javaslatok:

A kezelési egység területén gazdálkodás nem folyik.

(4) Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok:

A kezelési egység területére nem releváns.

(5) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A kezelési egység területére vonatkozóan élőhelyrekonstrukciós vagy élőhelyfejlesztési javaslat nem merül fel.

(6) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok

A kezelési egység területén található vonalas létesítmények mentén (az azokkal egy helyrajzi számon szereplő ingatlanon) jellemző a nagyrészt tájidegen fásszárú és lágyszárú fajok

terjedése. Ennek visszaszorítására javasolt a szegélyek rendszeres kaszálása, szárazúzóása. Különösen indokolt a vasúthoz kapcsolód meredek oldalakon az akác visszaszorítása azelőtt, hogy a sarjról rendszeresen felverődő hajtások termést érlelnének.

Szükséges hatósági ellenőrzéssel, esetleg szalagkorlát kiépítésével megakadályozni, hogy a Sóstói út mentén, a Natura 2000 területre eső helyrajzi számú ingatlanokon az erdőszegély gyepején rendszeresen szabálytalanul gépkocsik parkoljanak (összefüggésben a Nyíregyháza-Sóstón található idegenforgalmi szempontból népszerű létesítményekhez kapcsolódó közösségi közlekedési lehetőségek és parkolókapacitás korlátozottságával).

Természetvédelmi okokból is javasolható a jelenleg nem üzemelő Nyírvidéki Kisvasút Nyíregyháza Sóstó közötti szakaszán a keskeny vágányú menetrend szerinti személyszállító vasúti közlekedés (legalábbis szezonális) újbóli beindítása, és a Nyíregyháza-Sóstó közötti közösségi közlekedés javítása.

(7) Kezelési javaslatok indoklása:

A kezelési egység vonalas létesítményei mentén jelentős kockázatot jelent a nagyrészt tájidegen fásszárú és lágyszárú fajok terjedése, amelyek a szomszédos erőállományokat is fertőzhetik propagulumaikkal, sarjaikkal. Ez a jelenség rendszeres kezelést igényel.

A kezelési egység területén a műút jelentős, bizonyos időszakokban túlterhelt gépkocsiforgalma kockázatot jelent az erdő jelölő élőhelyei és fajai számára (állatfajok gázolásból eredő pusztulása, elhajtott csikkból eredő tűzveszély, hulladék, illegális parkolás). Szükséges emiatt a Nyíregyháza – Sóstó közötti forgalom minél jelentősebb részét a közösségi közlekedés irányába terelni. Ehhez fontos – bár önmagában nem elégséges – eszköze lehet a Nyírvidéki Kiavasút érintett szakaszán a személyszállító forgalom újbóli megindítása.

KE-8 kezelési egység

(1) Meghatározása: A KE-8 kezelési egység a tervezési területen található beépített területeket foglalja magába (egy szálloda, egy egészségügyi intézmény, és egy telephely).

(2) Érintettség vizsgálata:

- A kezelési egység meghatározó élőhelytípusai (Á-NÉR 2011 kódok szerint): –
- A kezelési egységben csekély kiterjedésben előforduló egyéb élőhelytípusok (Á-NÉR 2011 kódok szerint): –
- Natura 2000 élőhelyek: –

(3) Gazdálkodáshoz kötődő általános kezelési javaslatok:

A kezelési egység területén gazdálkodás nem folyik, azzal kapcsolatos kezelési javaslatok nem merülnek fel.

(4) Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok:

A kezelési egység területére nem releváns.

(5) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A kezelési egység területére vonatkozóan élőhelyrekonstrukciós vagy élőhelyfejlesztési

javaslat nem merül fel.

(6) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok

A kezelési egység területére vonatkozóan gazdálkodáshoz nem köthető kezelési javaslatok nem merülnek fel.

(7) Kezelési javaslatok indoklása:

A kezelési egység területére nem releváns.

3.2.2. Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztés

A terület egészére vonatkozóan javasolt javítani az erdők vízigényének biztosítását, ami az elmúlt évtizedek talajvízszintcsökkenése és aszályosodási tendenciái miatt vált szükségessé. A Sóstói-erdő Natura 2000 területet érintő Csalóközi-csatorna, illetve az – egy szakaszán – közvetlenül mellette haladó VIII. Érpataki-főfolyás megfelelő víz visszatartó műszaki megoldások révén potenciális lehetőséget nyújtanak a talajvízviszonyok javítására. A víz visszatartás megvalósítása csak – a jelen fenntartási terv keretein túlmutató – előzetes tervezés alapján lehetséges.

Az erdőgazdálkodás keretein belül nem őshonos fafajú állományok táj- és termőhelyhonos fajú állománnyá alakítása a KE-3 és KE-4 kezelési egységek vonatkozásában releváns.

A további élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatokat a dokumentáció 3.2.1. fejezetben, az kezelési egységekre vonatkozó kezelési javaslatokkal egységes szerkezetben tárgyalja. Az élőhelyrekonstrukciós javaslatok összefoglalóan a következők:

Terjedő cserjés növényzet és inváziós fásszárúak visszaszorítása erdőssztyep-növényzetű fajgazdag tisztásos foltokon: a KE-1 kezelési egység területén belül.

A jelölő erdei élőhelyre jellemző lágyszárú karakterfajok propagulumainak áttelepítése felújítás előtt álló területekről szegényes fiatalos állományokba: a KE-1 és KE-2 kezelési egységekre vonatkozóan.

Fátlan tisztás növényzetének gazdagítása az erdőssztyep növényzet füves élőhelyegyüttesének lágyszárú karakterfajaival: a KE-6 kezelési egységekre vonatkozóan.

3.2.3. Fajvédelmi intézkedések

A tervezési terület jelölő fajainak védelme alapvetően az élőhelyek megfelelő kezelésén keresztül biztosítható, a 3.2.1. fejezetben részletezett élőhelykezelési javaslatok alapján. Specifikus fajvédelmi intézkedések ezen kívül a következők szerint javasolhatók:

A magyar nőszirm (*Iris aphylla* subsp. *hungarica*) védelmét szolgáló intézkedések elsősorban a KE-1 kezelési egységekre vonatkozóan érvényesülnek. Mindezen túl, tekintettel arra, hogy a magyar nőszirm (*Iris aphylla* subsp. *hungarica*) állománya igen kicsiny, szűk elterjedésű, ezért különösen sérülékeny a területen, javasolható a helyi, vagy közeli populációkból gyűjtött termés felhasználásával, „ex situ” szaporítás segítségével megerősíteni az állományokat.

A nagy hőscincér (*Cerambyx cerdo*) és a skarlátbogár (*Cucujus cinnaberinus*) védelmét szolgáló intézkedések elsősorban a KE-1, KE-2, és KE-5 kezelési egységre vonatkozóan érvényesülnek. A kezelési egységek leírásánál megfogalmazottakon túl a nagy hőscincér (*Cerambyx cerdo*) – továbbá egyéb xilofág rovarok – védelme érdekében javasolható, hogy a balesetvédelmi okokból kivágásra kijelölt idős kocsányos tölgyek esetében a törzs lehetőség szerint a talajszinttől mintegy 2 méteres magasságban legyen kivágva, hogy a megmaradt csonkban a jelölő bogárfaj lárvái kifejlődhessenek.

3.2.4. Kutatás, monitorozás

A Nemzeti Biodiverzitás-monitorozó Rendszer (NBmR) keretében a területen monitorozás nem zajlik.

A tervezés alapját jelentő 1:10.000 léptékű élőhelyterképezés, illetve a jelölő fajokra vonatkozó botanikai és zoológiai felmérés 2016-ban készült el a teljes területre nézve. A további kutatás és monitorozás tekintetében a 2016-os felmérés eredményeit célszerű alapállapotnak tekinteni.

A jövőben szükséges a területen a kijelölés alapjául szolgáló közösségi jelentőségű élőhelyek kiterjedésének és természetességének, valamint a jelölő fajok állományának nyomon követése.

A jelölő élőhely monitorozása és kutatása

Javasolt 10 évente az NBmR protokoll szerinti élőhelyterképezés elvégzése. Az élőhelyek ennél ritkábban végzett monitorozása vélhetőleg nem ad megfelelő lehetőséget az esetlegesen beinduló negatív folyamatok megváltoztatását célzó idejében történő beavatkozásra. Javasolt a jelölő élőhely: 91I0* - Euro-szibériai erdőssztyepp-tölgyesek tölgyfajokkal (*Quercus spp.*) állományainak változását is legalább két mintavételi helyen monitorozni, erre alkalmas módszer a közösségi jelentőségű gyepekre vonatkozó módszertan

Alkalmazott természetvédelmi és erdészeti kutatások keretében lenne szükséges vizsgálni és értékelni a különböző, hagyományos, és jelenleg kísérletinek tekinthető erdőfelújítási módszerek sikerességét (természevédelmi, műszaki, gazdasági értelemben egyaránt).

Magyar nőszirm (*Iris aphylla* subsp. *hungarica*) monitorozása

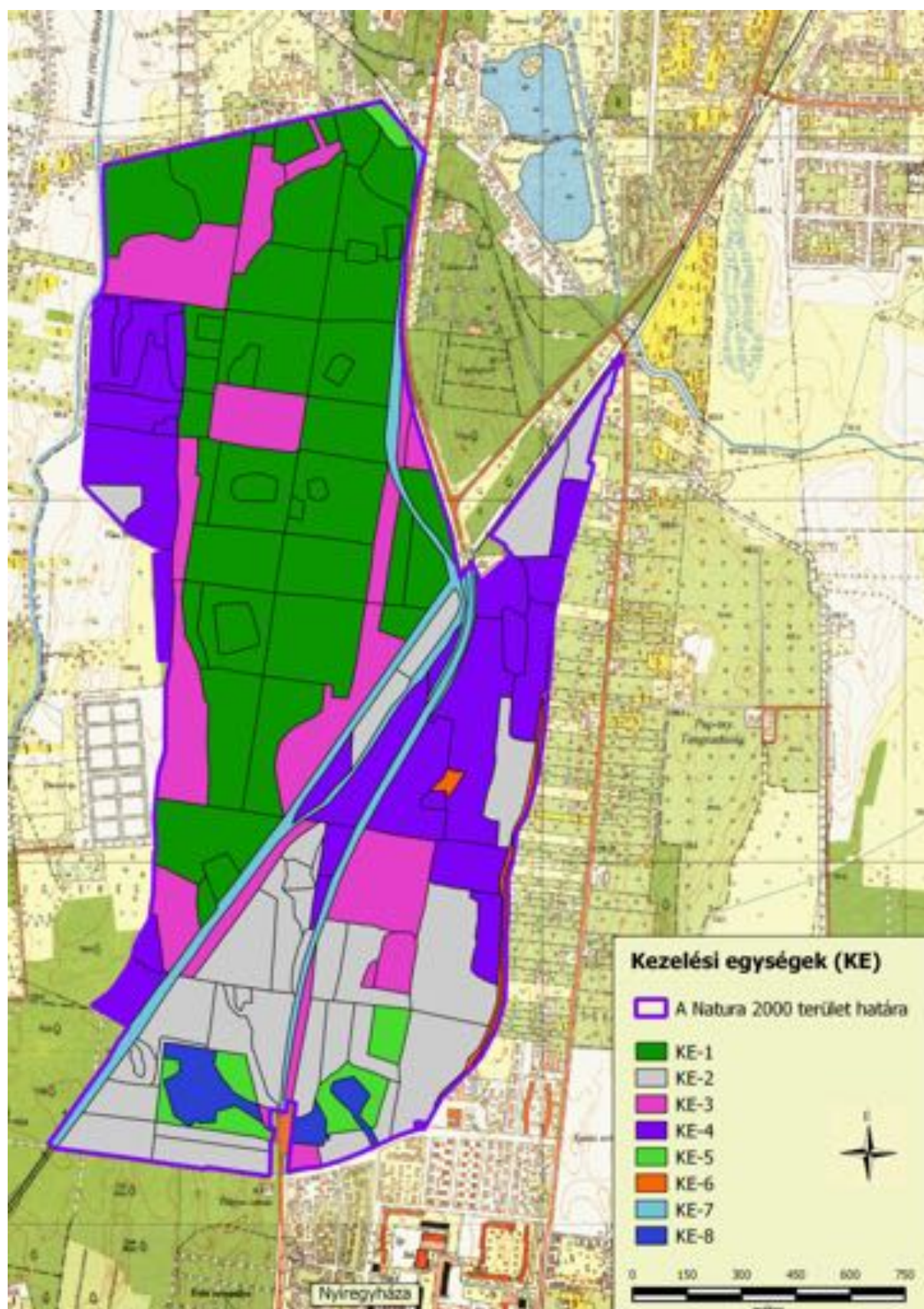
A terület jelölő növényfajának esetében az ismert állományok rendszeres monitorozására – tekintettel a szűk elterjedésre és a populációk kis méretére – éves rendszerességgel javasolt sort keríteni. A rögzítendő paraméterek: hajtásszám és polikormonok száma; virágzó hajtások száma.

Nagy hőscincér (*Cerambyx cerdo*), skarlátbogár (*Cucujus cinnaberinus*) monitorozása és kutatása

A nagy hőscincér (*Cerambyx cerdo*), és a skarlátbogár (*Cucujus cinnaberinus*) monitorozását a Natura 2000 terület 75 éves vagy annál idősebb, őshonos fafajú erdőállományaiban történő, előfordulásukra utaló életnyomok (imágó, lárvá előfordulása, rágásképek, kirepülési nyílások, elhullott példányok) vizsgálatával végezhető 3 évente. A jövőbeni alkalmazott természetvédelmi kutatás célja lehet annak meghatározása, hogy egy idős, őshonos erdőrészletben milyen mennyiségű friss (néhány éves) lábonálló és elfekvő holt faanyag szükséges ahhoz, hogy a skarlátbogárnak (*Cucujus cinnaberinus*) tartós és életképes populációja maradjon fenn.

3.2.5. Mellékletek

A gazdálkodáshoz és egyéb területhasználathoz köthető kezelési egységek megjelenítése.

○ **A kezelési javaslatok megvalósításának lehetséges eszközei a jogi háttér és a tulajdonviszonyok függvényében**

A tervezési terület egésze a Sóstói-erdő (HUHN20109) különleges természetmegőrzési területbe tartozik, tehát a tervezési területre alapvetően a 275/2004 (X.8.) Kormányrendelet az irányadó.

Ezen túl a terület országos ökológiai hálózat ökológiai folyosó övezetének része (ld. 1.6. fejezet).

A terület erdőállománya 91 erdőrészletben 256,99 hektáron helyezkedik el. Ebből 5,61 hektár (5 erdőrészlet) önkormányzati tulajdonban van, a NYÍRVV Nonprofit Kft, kezelésében van. A további erdőterületek a Magyar Állam Tulajdonában vannak, kezelőjük a Nyírerdő Zrt.

A kezelési javaslatok megvalósítása esetén a fentebb összefoglalt körülményeket kell figyelembe venni.

3.3.1. Agrártámogatások

3.3.1.1. Jelenleg működő agrártámogatási rendszerek

A jelenleg hatályos Mezőgazdasági Parcella Azonosító Rendszer alapján a Sóstói-erdő kiemelt jelentőségű természet-megőrzési terület Nyíregyháza közigazgatási területét érintve ugyan több fizikai blokkban található, azonban azokra - a terület jellegéből adódóan – a Natura 2000 agrártámogatás jelenleg nem vehető igénybe.

3.3.1.2. Javasolt agrártámogatási rendszer

Az erdőterületek vonatkozásában a jelenlegi természetvédelmi szempontokat elősegítő támogatási rendszer elsősorban a magánerdőgazdálkodók számára elérhető. Az állami tulajdonú erdőkben igen csekély lehetőség nyílik arra, hogy a Natura 2000 elvárásokkal összhangban levő természetvédelmi célok érvényesüljenek. Szükséges lenne ezért olyan támogatási formákat és konstrukciókat kidolgozni és alkalmazni, amelyek állami és önkormányzati tulajdonú erdőkben is lehetővé tesznek bizonyos – erdőgazdálkodási, továbbá nem is okvetlenül az erdőgazdálkodás szűken vett körén belül értelmezhető, de erdőterületen történő – beavatkozásokat.

A leginkább támogatásra, ösztönzésre szoruló témák a terület vonatkozásában meglátásunk szerint a következők:

- Inváziós fajok visszaszorítása, nem csupán az erdőállományokban, de nyiladékok, erdei utak, egyéb vonalas létesítmények mentén is.
- Tisztások meghatározott mértékig fátlan állapotban való tartása, fenntartó kezelése.
- Felnyíló erdőként értelmezhető pusztai tölgyes jellegű állományok kialakítása és fenntartása a zárt őshonos fafajú erdő fenntartására nem alkalmas termőhelyeken.
- Holtfa, idős, böhöncös, ritka fajhoz tartozó faegyedek megőrzése.
- A jelölő erdei élőhelyek térbeli kontextusának figyelembe vétele a releváns (pl. szerkezetátalakítást szolgáló) támogatások elbírálásánál (összeköttetés javítása, elszigeteltség, kedvezőtlen élőhelyi szomszédság).

3.3.2. Pályázatok

A tervezési területre a természetvédelmi célkitűzések megvalósításával kapcsolatos pályázat nincs folyamatban, sem tervezési fázisban.

3.3.3. Egyéb

Nyíregyháza – mint jelentős lakosságú, jelentős oktatási intézményrendszerrel és szereppel rendelkező megyei jogú város – életében a Sóstói-erdő jelenti az egyik legkézenfekvőbb és legközvetlenebb kapcsolódást a lakosság és a természet viszonyában. Javasolt ezért a Sóstói-erdőre vonatkozóan javasolt specifikus a helyi – különböző szintű – közoktatási intézmények számára alkalmazható környezeti nevelési program kidolgozása.

A kezelési javaslatokban foglaltak egy részére (például hulladékmentesítés, egyes inváziós fajok lokális visszaszorítása, tisztások cserjésedésének visszaszorítása) megfelelő szakmai koordináció mellett civil önkéntes tevékenység keretében is van mód, és történtek erre vonatkozó kísérletek. A hasonló kezdeményezések támogatása segíti a természetvédelmi célkitűzések megvalósítását.

3.4. A terv egyeztetési folyamatának dokumentációja

3.4.1. Felhasznált kommunikációs eszközök

- egyeztető fórum megszervezése és lebonyolítása
- önkormányzati közzététel
- a fenntartási terv internetes felületen való megjelenítése
- érintettek levélben vagy e-mailben való megkeresése

3.4.2. A kommunikáció címzettjei

- Natura 2000 területtel érintett gazdálkodók
- Natura 2000 területtel érintett földhasználók, hasznosítók és kezelők
- érintett földrészletek tulajdonosai
- földbérlők
- területi államigazgatási szervek
- települési önkormányzatok
- társadalmi szervezetek
- helyi lakosság

A társadalmi egyeztetés szervezése, lebonyolítása:

A fenntartási tervre vonatkozó véleményeket 2017.05.03-ig várjuk az emisszion2@gmail.com email címre, vagy postai úton a következő címre: E-misszió Egyesület, 4400 Nyíregyháza, Szabolcs u. 6. A fenntartási terv egyeztető fóruma 2017.04.26-án 14:00 órai kezdettel, a Magánerdőkért Egyesület (MERD) Erdészeti Információs Központjának felső termében (4400 Nyíregyháza, Kótaji út 35.) kerül megtartásra. A fenntartási terv jelen tervezete honlapunkról letölthető: <http://www.e-misszio.hu/n2>

3.4.3. Egyeztetés hatósági és területi kezelő szervekkel

A fenntartási tervre vonatkozó véleményeket 2017.05.03-ig várjuk az emisszion2@gmail.com email címre, vagy postai úton a következő címre: E-misszió Egyesület, 4400 Nyíregyháza, Szabolcs u. 6. A fenntartási terv egyeztető fóruma 2017.04.26-án 14:00 órai kezdettel, a Magánerdőkért Egyesület (MERD) Erdészeti Információs Központjának felső termében (4400 Nyíregyháza, Kótaji út 35.) kerül megtartásra. A fenntartási terv jelen tervezete honlapunkról letölthető: <http://www.e-misszio.hu/n2>